

Handläggare
Sofie Rosell Güler
018-727 47 85

Diarienummer
PBN 2015-003611

Planbeskrivning
Detaljplan för Årsta torg
Normalt planförfarande

LAGA KRAFT 2018-10-08

Gestaltningsexempel, Årsta torg. Illustration: Juul Frost Arkitekter

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

HANDLINGAR	4
Antagandehandlingar	4
Övriga handlingar	4
Läshänvisningar	5
Medverkande	5
PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG	6
MILJÖBALKEN (MB).....	6
Samlad bedömning av betydande miljöpåverkan.....	6
Motiverat ställningstagande.....	6
TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN	7
Översiktsplan	7
Planprogram	7
Detaljplaner.....	7
Beslut kopplade till planen	8
Andra pågående projekt i anslutning till planområdet	8
STADSBYGGNADSVISION	9
OMRÅDESFÖRUTSÄTTNINGAR OCH FÖRÄNDRINGAR	10
Plandata.....	10
Allmän områdesbeskrivning	10
Stads- och landskapsbild.....	11
Kulturarv	12
Naturmiljö.....	13
Bebyggelse och gestaltning.....	14
Offentlig och kommersiell service.....	18
Tillgänglighet för funktionshindrade.....	21
Mark och geoteknik	21
Miljökvalitetsnormer för ytvatten och grundvatten.....	22
Trafik och tillgänglighet.....	22
Hälsa och säkerhet.....	28
Teknisk försörjning	33
PLANENS GENOMFÖRANDE	36
Organisatoriska åtgärder	36
Tekniska åtgärder	37
Ekonomiska åtgärder.....	38
Fastighetsrättsliga åtgärder	38
Konsekvenser för fastigheter inom planområdet.....	40
PLANENS KONSEKVENSER	40
Nollalternativ	40
Planförslag.....	41
PLANENS FÖRENLIGHET MED ÖVERSIKTSPLAN OCH MILJÖBALKEN.....	43
Översiktsplan.....	43
Miljöbalken.....	43

HANDLINGAR

Antagandehandlingar

Planhandling

- Plankarta med bestämmelser
- Planbeskrivning med illustrationer
- Gestaltungsprogram

Granskningsutlåtande, fullständig version*

Granskningsutlåtande, webbversion

Övriga handlingar

För Östra Sala backe, Årsta torg har följande handlingar upprättats:

- Dagvattenutredning Årsta torg etapp 2B, Bjerking AB 2016-01-26, reviderad 2016-11-29
- Årsta torg, PM Trafik, Civit Consult AB, 2016-04-15, reviderad 2017-11-28
- Årsta torg - Grundläggande förutsättningar brandskydd i detaljplaneskedet, Brandskyddslaget, 2016-01-27
- Översiktligt Projekterings-PM Geoteknik, Bjerking AB 2015-12-15
- Bullerutredning för detaljplan, Östra Sala backe etapp 2b – Årsta Torg, Uppsala, ÅF Infrastructure 2016-01-12 kompletterad efter samråd med rapport 734622 – Brf Gurkan Årsta 8:1, Uppsala 2017-05-24 och rapport 734622 – Årsta 9:1, Uppsala 2017-05-24.
- Vind- och luftkvalitetsstudie, Östra Sala backe och Årsta torg, Uppsala, COWI 2015-05-25, kompletterad efter samråd med ett förtydligande ”Vindberäkningar för det kommande Årsta torg”
- Miljöbedömning; Steg 1 – Behovsbedömning, Plan- och byggnadsnämnden 2014-01-27
- Konstprogram för Årsta torg, med bilagor 2017-12-13

Under planarbetet för Östra Sala backe har följande handlingar upprättats:

- En levande Fyrislundsgata, (handelsutredning) Niras Sweden AB, 2010-06-22
- Trafikanalys för Fyrislundsgatan, Grontmij 2015-03-26

Samtliga handlingar finns att ta del av på Uppsala kommuns webbplats www.uppsala.se. Handlingar markerade med * finns inte på webbplatsen på grund av GDPR.

Läshänvisningar

Plankartan är den handling som är juridiskt bindande och anger vad som t ex ska vara allmänplats, kvartersmark, hur bebyggelsen ska regleras m.m. Plankartan ligger till grund för kommande bygglovprövning.

Planbeskrivningens syfte är att beskriva områdets förutsättningar och de förändringar som planen innebär. Planbeskrivningen ska vara ett stöd för att kunna tolka plankartan.

För beskrivning av planprocessen och var i denna process man befinner sig hänvisas till processpilen på följebrevets baksida.

Medverkande

Detaljplanen har tagits fram av stadsbyggnadsförvaltningen i samarbete med andra kommunala förvaltningar. Följande byggherre har fått markanvisning inom planområdet: Midroc Property Development AB.

Plankonsult till samrådsskedet var Sweco. Medverkande arkitekter och landskapsarkitekter har varit Juul Frost Arkitekter AB. Situationsplan och illustrationer har gjorts av Juul Frost Arkitekter och Tengbom. Tekniska utredningar för Årsta torg har gjorts av Bjerking AB, Civit Consult AB och Brandskyddslaget.

Tekniska utredningar som tagits fram i planarbetet för Östra Sala backe, etapp 2 och som också gäller Årsta torg har tagits fram av Grontmij AB och Niras Sweden AB.

PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG

Planens syfte är att möjliggöra utveckling av bostadsbebyggelse, kommersiell och offentlig service samt att tillskapa ett nytt torg. Torget planeras utgöra den mest centrala platsen i Östra Sala backe som en viktig målpunkt och en handels- och mötesplats i den nya stadsstrukturen. Området ska fungera som ett lokalt centrum för hela Östra Sala backe och de befintliga områdena Sala backe och Årsta. Det nuvarande centrumet byggs till och förlängs västerut för att därigenom möta Fyrislundsgatan och ansluta till den planerade bebyggelsen på det tidigare kraftledningsstråket i Östra Sala backe. Utvecklingen av Östra Sala backe ska ske med människan i centrum och med ett starkt fokus på långsiktig social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet.

Plan- och byggnadsnämnden lämnade positivt planbesked 2014-05-15 och gav då stadsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att upprätta en detaljplan för Östra Sala backe etapp 2. I planuppdraget var Årsta torg en del av detaljplanen för Östra Sala backe etapp 2. Under planprocessen blev det dock tydligt att platsen kring torget behövdes utredas ytterligare, vilket innebar att planuppdraget delades i två detaljplaner. Detaljplanen för etapp 2 har diarienummer 2014-1124 och vann laga kraft 2017-06-27.

MILJÖBALKEN (MB)

Samlad bedömning av betydande miljöpåverkan

Planprogram för Östra Sala Backe

Plan- och byggnadsnämnden tog beslut om att planprogrammet medför betydande miljöpåverkan i samband med godkännandet. Under omarbetningen av programmet 2010 justerades behovsbedömningen och kompletterades med utredningar vilket medförde att kommunen bedömer att exploatering av Östra Sala backe enligt programförslaget inte kan antas leda till en betydande miljöpåverkan enligt MB 6:11 och att en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) inte krävs.

Detaljplan för Östra Sala backe etapp 2 samt Årsta Torg

En behovsbedömning, daterad 2015-01-28, har upprättats för Östra Sala backe etapp 2 där Årsta torg vid tidpunkten ingick. Sammantaget visar bedömningen att det finns möjlighet till positiv miljöpåverkan när det gäller planförslagets inverkan på stadsbilden. Det finns stora möjligheter att i detaljplanearbetet ta tillräckligt stor hänsyn för att undvika betydande negativ miljöpåverkan. Den samlade bedömningen är att föreslagen markanvändning är att de olika miljöaspekterna inte kommer att leda till betydande negativ miljöpåverkan, varken enskilt eller sammanvägt. Planområdet Årsta torg togs sedan ut ur detaljplanen för att hanteras i en separat detaljplaneprocess.

Motiverat ställningstagande

Med utgångspunkt i behovsbedömningen är kommunens samlade bedömning att ett genomförande av detaljplan för Östra Sala backe, Årsta torg inte medför betydande miljöpåverkan enligt MB 6:11 och att en MKB enligt MB 6:11–6:18 inte krävs.

Miljöbalken 3, 4 och 5 kap

Den föreslagna bebyggelsen vid Årsta torg berör inte riksintresse för kulturmiljön enl. 3 kap. Utvecklingsområdet Östra Sala backe som helhet gränsar däremot till riksintresset Vaksala och till riksintresset för kulturmiljövården *Uppsala stad*, där Gunnar Leches område kvarteret Källan ingår. Planområdet berör miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap MB, vattenförekomsten Fyrisån (SE663992-160212) som är recipient för yt- och dagvatten, samt Sävjaån–Samnan (SE663758-160767), som är grundvattenförekomst.

Miljöbedömning enligt miljöbalken 6 kap

Miljöbalken 6:1–6:18 och 6:22 tillämpas om ett genomförande av en detaljplan kan antas medföra en betydande miljöpåverkan (EU-direktiv 2001/42 EG). Vid betydande miljöpåverkan ska en miljöbedömning av planen göras under vars process en miljökonsekvensbeskrivning tas fram. En behovsbedömning utifrån förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar, bilaga 2 och 4, görs för att ta ställning till om ett genomförande av en detaljplan kan antas leda till en betydande miljöpåverkan eller inte.

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Översiktsplan

Redan i översiktsplanen från 2010 beskrevs ambitionen att stärka sambandet mellan Sala backe och Årsta. Årsta centrum togs upp som utvecklingsområde.

I översiktsplanen från 2016 är Årsta centrum utpekad som en stadsdelsnod. Stadsdelsnoderna ska utvecklas som lokala centrum med en koncentration av bostäder, arbetsplatser och service, med omgivande stadsdelar som huvudsakligt upptagningsområde. Stadsdelsnoderna ska utvecklas som väl integrerade och inkluderande platser i sina respektive stadsdelar och långsiktigt bidra till att säkra tillgänglighet till basservice i staden. Stadsdelsnoderna ska utvecklas som platser där människor möts och vardagens ärenden kan skötas.

Fyrislundsgatan är utpekad som stadsstråk. Stadsstråken ska utvecklas till attraktiva rörelsestråk med koncentrationer av bebyggelse, platsbildningar och andra funktioner som bidrar till livfulla gaturum som länkar samman stadens olika delar. Det ska vara lätt och attraktivt att röra sig i stadsstråken och de ska bidra till att öka tillgängligheten och minskade restider med kollektivtrafik inom staden och kommunen. Stadsstråken ska också bidra till en successiv utökning av innerstaden längs stråken.

Planprogram

Ett planprogram för Östra Sala backe godkändes av Kommunstyrelsen 2011-01-12 och fungerar som ett underlag för detaljplanearbete och genomförandeåtgärder i övrigt i planområdet. Enligt programmet är visionen för Östra Sala backe att skapa en sammanhållen stadsstruktur som kopplar ihop Sala backe och Årsta och därigenom ”läker” stadsväven.

Programmet beskriver en utveckling av Årsta centrum som samlad mötesplats i området samt en omvandling av Fyrislundsgatan till stadsgata med förutsättningar för ett varierande stadsliv.

Kvarterersstadens uppbyggnad med tydliga gator och kvarter är förebild för Östra Sala backe. Kvarteren varierar i storlek och form beroende på hur lokalgatunätet möter Fyrislundsgatan. Vid Årsta centrum kan en högre bebyggelse bidra till att lyfta fram och förbättra orienterbarheten till centrum. Fyrislundsgatan som barriär ska överbyggas och ges en funktion och utformning som stadsgata med inslag av verksamheter.

Detaljplaner

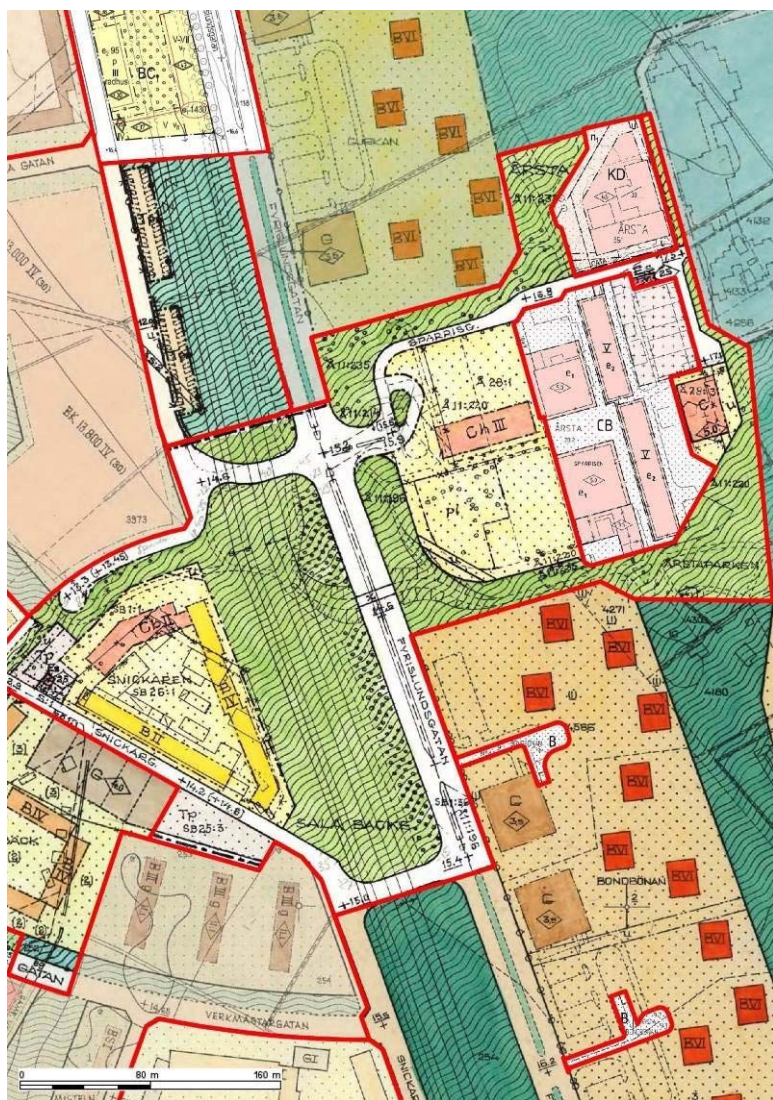
Östra Sala backe, etapp 1

Detaljplan för den första etappen inom Östra Sala backe antogs av plan- och byggnadsnämnden 2013-12-12. Den vann laga kraft 2014-02-24. Planen möjliggör ca 600 bostäder och ca 7 000 kvadratmeter verksamhetslokaler. I planen ingår också möjlighet till ombyggnad av Johannesbäcksgatan och Fyrislundsgatan, samt utrymme för ombyggnad av cykeltunneln under Fyrislundsgatan.

Östra Sala backe, etapp 2

Planarbete pågår för den andra etappen av Östra Sala backe längs det så kallade *Kraftledningsstråket* väster om Fyrislundsgatan. Detaljplanen var ute på samråd under perioden 2015-09-24 till 2015-11-05. Planens syfte är att omvandla den mark som tidigare upptogs av en kraftledningsgata till bebyggelsekvarter med i första hand cirka 750 bostäder. Planen möjliggör även cirka 2 500 m² lokaler för förskola och centrumändamål utmed Fyrislundsgatan.

Planområdet för Årsta centrum omfattar del av detaljplan PI 73 J, som vann laga kraft 1981-08-26. Befintligt användning utgörs i huvudsak av park, lokalgata, parkering och centrumverksamhet.

Gällande detaljplaner vid tidpunkten för planläggningen.

Beslut kopplade till planen

Beslut om direkttilldelning till Midroc Property Development AB togs 2015-11-04 i kommunstyrelsens mark- och exploateringsutskott.

Andra pågående projekt i anslutning till planområdet

Årstaparken och Årstaskolan

Detaljplanen tar hänsyn till planer för utveckling av både Årstaparken och Årstaskolan i syfte att skapa en god helhetsmiljö där park och skola bättre kan bidra till områdets stadskvaliteter. Relationen mellan

parken, Årstaskolan och torget blir särskilt viktig eftersom torget utgör entré till parken och Årstaskolan ligger strategiskt i mötet mellan park och centrum.

Kvarteret Broccolin

En detaljplan för kvarteret Broccolin, nordost om Årsta centrum, vann laga kraft 2016-11-15. Planens syfte är att förstärka och förtäta centrum. Här planeras för nya bostäder och bebyggelsen kan enligt planförslaget även inrymma förskola, vård och centrumverksamhet.

Utveckling av stomlinjenät

Ett nytt stomlinjenät för kollektivtrafiken togs i bruk under 2017. Detta innebär att en ringlinje numera trafikerar Fyrislundsgatan. Det nya stomlinjenätet ska göra det enklare och snabbare att använda stadsbussarna.

Översyn Sala backe

Cykelstråken genom stadsdelen planeras att förbättras samt kompletteras med fler separerade cykelbanor i syfte att skapa ett attraktivt och trafiksäkert cykelbanenät. På gator med stomlinjer för kollektivtrafiken planeras hållplatserna att utformas med prioritering för kollektivtrafikens framkomlighet. Sala backe planeras att delas in i ett par lågfartsområden med en rekommenderad hastighet om 30 km/h. I dessa områden föreslås hastighetsdämpande åtgärder. Gator i stadsdelen där det planeras stomlinjer för kollektivtrafik föreslås undantas från lågfartsområden för att framkomligheten för kollektivtrafiken ska prioriteras. På dessa gator planeras hastighetsdämpande åtgärder vid övergångsställen för att minska genomfartstrafiken av bilar.

STADSBYGGNADSVISION

I planprogrammet från 2010 beskrivs visionen för utvecklingen av hela Östra Sala backe där Årsta torg ingår. Målet är att skapa en sammanhållen stadsstruktur som kopplar ihop Sala backe och Årsta och därigenom "läker" stadsväven. Strukturen bygger på möten, variation, upplevelser och mångfald. Den nya bebyggelsen tillför kvaliteter i boende- och stadsmiljön genom sin varierade utformning, och attraherar människor med olika bakgrund, livsstilar, intressen, kulturer och i olika livsskedan, genom att bostäderna ges olika upplåtelseformer och storlekar.

Årsta torg fungerar som en brygga och mötesplats mellan stadsdelarna. Visionen för området är att skapa en stadsmässig miljö där täta kvarter och brutna siktlinjer skapar intressanta offentliga rum. Visionen är att Årsta torg lever hela dygnet tack vare blandningen av bostäder och olika typer av verksamheter. Ett av de viktigaste elementen i det nya området är det centrala torget som är en bilfri mötesplats för anordnad och spontan aktivitet. Torget utformas för att kunna byta skepnad och funktion över dygnet och med årstiderna.

Utvecklingen ska ske med människan i centrum och med ett starkt fokus på långsiktig social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Östra Sala backe ska bli en hållbar stadsmiljö där bostäder, handel, service, kontor och verksamheter blandas i en intressant och varierad struktur.

OMRÅDESFÖRUTSÄTTNINGAR OCH FÖRÄNDRINGAR

Plandata

Geografiskt läge

Planområdet avgränsas i öster av det idag befintliga Årsta centrum och bebyggelse inom kvarteret Sparrisen. I norr gränsar planområdet mot bostadsbebyggelse och parkering i kvarteret Gurkan och i söder mot bostadsbebyggelse och parkering i kvarteret Bondbönan. I väster gränsar planområdet till Fyrislundsgatan och Östra Sala backe etapp 2.

Areal

Planområdet omfattar ca 2,5 hektar (25 000 m²).

Markägoförhållanden

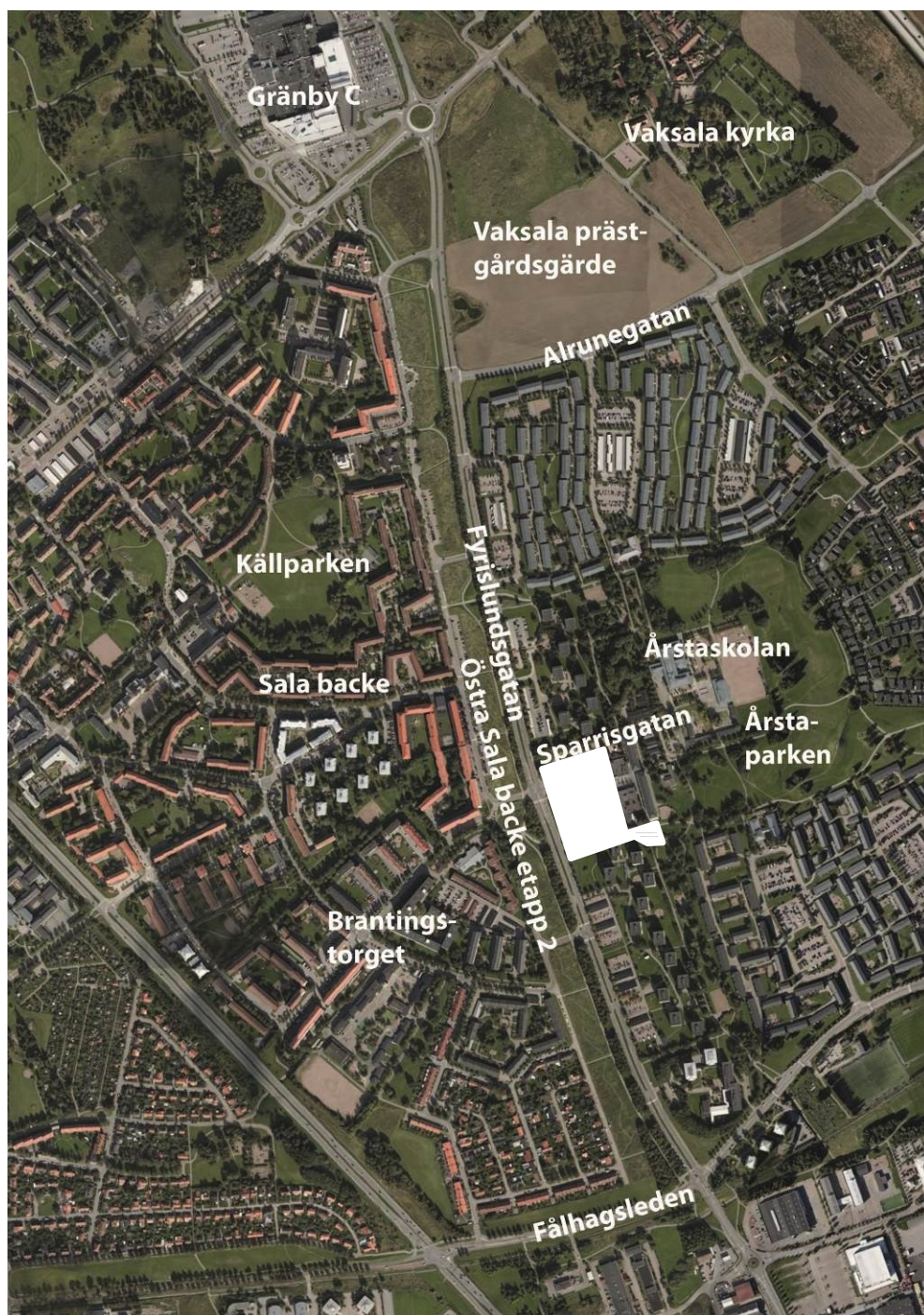
Planområdet omfattar delar av fastigheterna Årsta 11:235, 11:196, 11:220, 28:1 och hela fastigheten Årsta 28:4. Lagfaren ägare till fastigheten Årsta 28:4 är Uppsala läns landsting. Fastigheterna Årsta 11:235, 11:196, 11:220 och 28:1 ägs av Uppsala kommun. Planområdet omfattar också del av Årsta 8:1, som ägs av bostadsrättsföreningen Gurkan, och del av Årsta 9:1 som ägs av bostadsrättsföreningen Årsta. Planområdet gränsar till Årsta 28:2 som ägs av bostadsrättsföreningen Sparrisen och Sala backe 1:1 som ägs av Uppsala kommun.

Genomförandetid

Planens genomförandetid är 5 år från det datum planen vinner laga kraft. En kort genomförandetid motiverar en snabb uppstart av projektet.

Allmän områdesbeskrivning

Stadsdelen Årsta ligger i Uppsalas nordöstra delar, cirka 3 km från centrala Uppsala.

Ortofoto över området. Planområdet är markerat med vit linje.

Bebyggelse

Stadsdelarna i de östra delarna av Uppsala är uppbyggda enligt grannskapstanken där uppdelningen av bostäder och service är tydlig. Större delarna av Årsta och Sala backe utgörs av bostäder. Vid Årsta centrum finns både kommersiell och offentlig service med livsmedelsbutik, apotek, kyrka och vårdcentral. Planområdet ligger cirka två kilometer från Gränby centrum i norr och cirka 900 meter från Brantingstorget i väster. Söderut ligger verksamhetsområdet Boländerna med bland annat partihandel och handelsplatsen Bolandcity med ett 20-tal butiker.

Park- och naturområden

Planområdet har tillgång till större parker genom närheten till Årstaparken, Källparken och Gränbyparken samt till Stadsrandsstråket med motions- och promenadstråk. I närområdet finns inga större skogs- och rekreationsområden.

Trafik

Fyrislundsgatan är en viktig trafikled i Uppsala. Med få korsningar, avsaknad av bebyggelse, breda körfält och obevakade övergångsställen utgör den en barriär mellan Sala backe och Årsta. Sparrisgatan är en återvändsgata med liten trafikmängd.

Stads- och landskapsbild

Förutsättningar

Planområdet ligger i stadsdelen Årsta som byggdes i slutet av 1960-talet och som karaktäriseras av homogena bebyggelsegrupper av låg och tät karaktär, samt punkthusbebyggelse i sex våningar. Området är tidstypiskt uppbyggt med säckgator och stora parkeringsenheter, placerade mot Fyrislundsgatan efter trafiksepareringens principer. Årstas punkthusbebyggelse omges av en bilfri parkmiljö med vegetationen som i huvudsak utgörs av gräsytor, formklippta bersåer och trädplanteringar, mestadels oxel och björk.

Bebyggelsen inom planområdet utgörs idag av en vårdcentral i tre våningar uppförd i gult tegel och i övrigt består planområdet av gräsytor, lokalgator och parkeringsplatser. Planområdet avgränsas av Fyrislundsgatan i väster och öster om planområdet tar det befintliga Årsta centrum vid. Bebyggelsen i dagens Årsta centrum utgörs av två låga centrumbyggnader och två flerbostadshus i fem våningar uppförda i beige tegel.

Öster om Årsta centrum och bebyggelsen som tillhör bostadsrättsföreningen Sparrisen ligger Årstaparken, med öppna gräsytor för lek och idrott och en löpslinga runt hela parken.

Väster om planområdet ligger det s.k. *Kraftledningsstråket* som är en gräsbevuxen yta mellan Johannesbäcksgatan och Fyrislundsgatan. Hela kraftledningsstråket, som sträcker sig från Vaksalagatan i norr till Fålhagsleden i söder, inklusive Årsta centrum omfattas av *Östra Sala backe planprogram* som godkändes av kommunstyrelsen 2011-01-12. Programmet fungerar som ett underlag för detaljplanearbete och genomförandeåtgärder och beskriver en vision – att skapa en sammanhållen stadsstruktur som kopplar ihop Sala backe och Årsta och därigenom ”läker” stadsväven.

Den del av kraftledningsstråket som gränsar till Årsta torgs planområde ingår i Östra Sala backes andra etapp. Här planeras för fem nya kvarter med bostäder, verksamheter, service, vård och förskola. Den traditionella stadens uppbyggnad med tydliga gator och kvarter är förebild för strukturen och kvarterens storlek och form varierar beroende på hur lokalgatunätet möter Fyrislundsgatan. Inom etapp 2 planeras också två små parker och ett centralt torg som är lokaliserat direkt väster om Fyrislundsgatan i höjd med Årsta centrum.

Förändringar

Förändringen syftar till att länka ihop befintliga och planerade områden till en sammanhållen stadsbebyggelse och att möjliggöra för en knutpunkt med service för befintlig och tillkommande bebyggelse. I planen vävs två stadsdelar med olika bebyggelsekaraktär och struktursamman. Detaljplanen möjliggör uppförandet av fyra kvarter med bostäder och verksamheter samt ett nytt centralt torg. Planen omfattar också den befintliga vårdcentralen som föreslås behålla sin användning. Området planeras för en tät och varierad stadsbebyggelse med byggnader mellan fyra och sju våningar samt ett högre hus om 13 våningar. Den högre byggnaden möjliggörs på en plats där den markerar det nya centrumet och planeras för att fungera som ett landmärke för hela närområdet.

En förlängning av det befintliga Årsta centrum möjliggörs västerut genom ett kluster av verksamheter som orienteras runt det nya stadsdelstorget Årsta torg. I och med det pågående planarbetet för Östra Sala backe etapp 2 skapas en förlängning av torget också väster om Fyrislundsgatan, fram till Murargatan. Detaljplanen möjliggör därigenom att Årsta torg, förutom nya och befintliga invånare, också kan attrahera allmänheten som passerar längs Fyrislundsgatan i syfte att skapa ett befolkat och levande stadsrum.

Planen möjliggör markparkering i anslutning till den befintliga vårdcentralen samt ett antal kantstensparkeringar längs med norra Sparrisgatan och den södra lokalgatan. Allmänna parkeringsplatser planeras tillskapas också i områdets två östra kvarters bottenplan (se plan i avsnittet *Trafik och tillgänglighet*). Dessutom möjliggörs parkering för bostadsrättsföreningar och verksamheter i underjordiska parkeringsgarage.

I samband med utvecklingen av Östra Sala backe och Årsta torg föreslås att Årstaparken rustas upp. På Årsta torg föreslås att gestaltningen innehåller trädplantering, för att skapa en trivsam miljö och för att kompensera för träd som kommer att fällas i samband med detaljplanens genomförande.

Detaljplanen möjliggör att planområdets förstadskaraktär kompletteras med en ny tät kvartersbebyggelse som bygger vidare på Östra Sala backes varierande och täta kvartersstruktur. Illustration: Juul Frost Arkitekter

Kulturarv

Förutsättningar

Riksintresse för kulturmiljövården – Vaksala

Strax norr om planområdet ligger Vaksala som är klassat som riksintresse för kulturmiljövården. Området utgör en representativ bronsåldersmiljö med talrika fornlämningar och väsentliga inslag från hela järnåldern. I området ligger Vaksala kyrka och prästgård. Trots stadens utbyggnad österut har kyrkomiljön visats stor hänsyn genom att ingen bebyggelse har tillåtits norr om Alrunegatan och öster om Fyrislundsgatan (se ortofoto ovan under rubriken *Allmän områdesbeskrivning*). Utbyggnaden av Gränby centrum samt anläggandet av Österleden och nya E4:an har dock påverkat upplevelsen av och förståelsen för både kyrkomiljön och ett sammanhängande kulturlandskap.

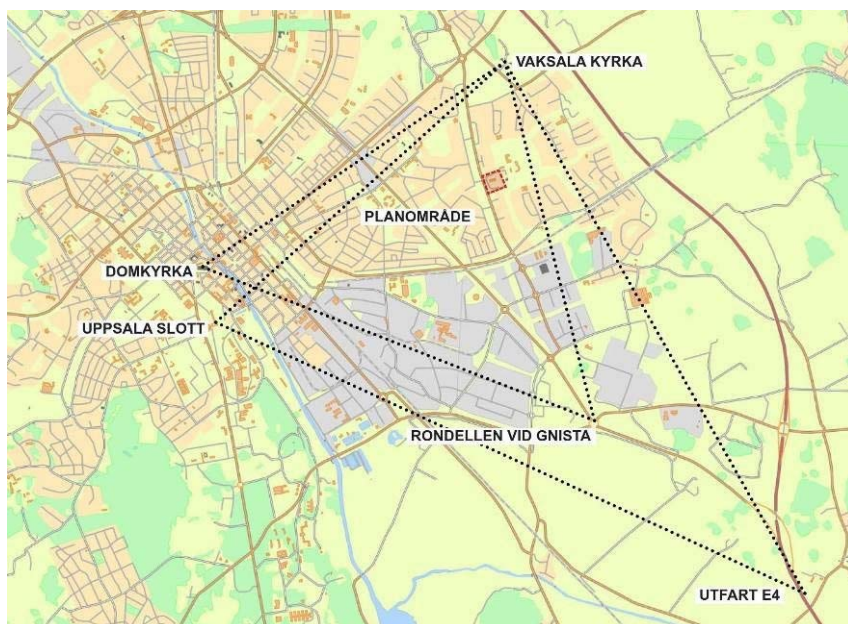
Riksintresse för Uppsala stad – siktlinjer och stadens siluett

Den traditionella beskrivningen av Uppsala som ”staden på slätten” har sitt ursprung i slottet och domkyrkan som tydliga landmärken i och med deras placering på åsen. När man närmar sig Uppsala från i stort sett alla väderstreck finns slottet och domkyrkan med i blickfånget, vilket har sin bakgrund i de raka infartsvägar som tillkom i samband med 1643-års rutnätsplan för Uppsala.

Idag utgör Vaksalagatan, Svartbäcksgatan och Dag Hammarskjölds väg de raka infartsvägarna som tillsammans med Fyrisån bildar stadens bärande stråk. Närmare in mot staden framträder även Carolina Rediviva i siktlinjen, och tillsammans med slottet och domkyrkan utgör de starka symboler för centralmakten, kyrkan och lärdomsstaden. Dessa siktlinjer är ett signum för Uppsala, och längs Vaksalagatan finns domkyrkan, slottet och Carolina Rediviva med som igenkännbara landmärken i horisonten.

Förändringar

Planförslaget bedöms inte leda till någon negativ påverkan på riksintresset för Vaksala kyrka, med tanke på avståndet mellan planområdet och kyrkan. Planområdets läge bedöms inte blockera nämnda siktlinjer från stadens infartsvägar.

Siktstudie som visar hur planområdet förhåller sig till Uppsalas välkända landmärken då man närmar sig staden söder ifrån med bil, samt siktlinjerna mellan Vaksala kyrka och domkyrkan och Vaksala kyrka och Uppsala slott.

Naturmiljö

Förutsättningar

Inom planområdet finns det ingen utpekad värdefull natur. Planområdet är huvudsakligen obebyggt och består idag till stor del av hårdgjorda markparkeringsplatser, gräsytor, vägar och träd. Det finns träd som står i alléformation vid torget. Dessa kan vara skyddade av det generella biotopskyddet.

En kilometer nordost om planområdet ligger Vaksala prästgårdsgårde som består av åkermark och betesmark med ett omfattande fornlämningsområde. Vaksala prästgårdsgårde har undersökts för fornlämningar i samråd med länsstyrelsen och kan komma att omvandlas till rekreationsområde.

Förändringar

Den mark som idag föreslås bebyggas med bostäder och lokaler för centrumändamål. För de alléer som finns på torget har Uppsala kommun fått dispens från det generella biotopskyddet för att kunna ta ned träden.

Bebyggelse och gestaltning

Förutsättningar

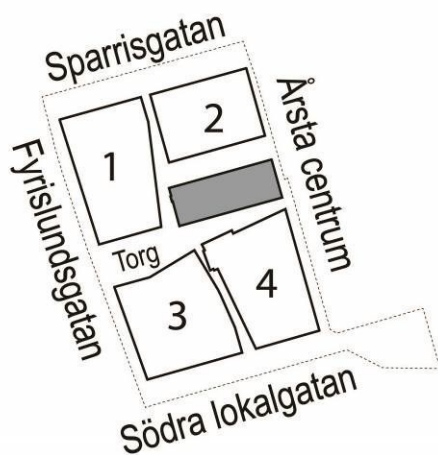
Planområdet är vid tidpunkten för planläggningen till största del obebbyggt, med undantag för en vårdcentral. Närområdet karaktäriseras av låg centrumbebyggelse, parkeringsplatser, lägre flerbostadslängor samt punkthusbebyggelse i sex våningar.

Inom *Kraftledningsstråket* längs Fyrislundsgatans västra sida planläggs i detaljplan för Östra Sala backe, etapp 2 för fem nya kvarter med bostäder och verksamheter. Bebyggelsen föreslås uppföras i huvudsakligen fyra till åtta våningar, samt ett tiovåningshus väster om Fyrislundsgatan i höjd med Årsta torg.

Förändringar

Bostadsformer, verksamheter och service

Detaljplanen möjliggör uppförandet av fyra nya kvarter med cirka 400 nya bostäder och 8 000 kvm verksamheter, inklusive utökad dagligvaruhandel. Planen omfattar även befintlig vårdcentral samt ett nytt centralt torg. Byggnaderna föreslås i huvudsak vara mellan fyra och sju våningar samt en högre byggnad om 13 våningar. Inom planområdet möjliggörs för både bostadsrätter och hyresrätter/studentbostäder. Upplåtelseformer regleras inte i detaljplanen, utan i avtal mellan kommun och byggherre. Den befintliga vårdcentralen kommer att finnas kvar i befintligt läge och med befintlig utformning.

Figur: Kvartersindelning inom Årsta torg.

Kvarterens utformning

Arkitekturen inom området bygger vidare på Östra Sala backes varierade och täta kvarterstruktur. Kvarteren i den planerade bebyggelsen inom planområdet karaktäriseras av brutna siktlinjer och en brokigare, mindre rätvinklig struktur med inspiration från en medeltida stadskärnas gränder. Mötet mellan bebyggelsen och de offentliga rummen är viktigt och verksamheter möjliggörs därför i bottenvåningarna. Balkonger mot allmänna platser får i planen en begränsning om en fri höjd på 5,5 meter.

Figur: Möjlig bebyggelse i grå färg. Illustration: Juul Frost arkitekter

Längs Fyrislundsgatan möjliggörs för bostäder och verksamheter i 5–7 våningar, vilket motsvarar skalan på den planerade bebyggelsen i utmed på västra sidan om Fyrislundsgatan. Planförslaget medger en hög koncentration av service och kollektivtrafik. Centralt i planområdet möjliggörs för bostäder med verksamheter i bottenvåningar.

Invid Årsta torg i kvarter 4 möjliggörs områdets högsta hus med 13 våningar. Ett högre hus i det här läget förstärker centrumkaraktären och underlättar orientering inom området.

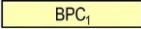

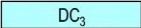

I bottenvåningarna längs Sparrisgatan och Svartrotsgatan möjliggörs bostadsbebyggelse i fem till sex våningar. Via dessa lokalgator föreslås in- och utlastning till områdets verksamheter ske samt in- och utfarter till allmänna parkeringsgarage och cykelförråd.

Gestaltningssprogram

Ett gestaltningssprogram som reglerar den arkitektoniska utformningen av Årsta torg har tagits fram. Gestaltningssprogrammet utgör bilaga till köpeavtalet mellan kommun och byggherren och är en del av planhandlingen. Gestaltningssprogrammet säkerställer till exempel att den arkitektoniska gestaltningen inom planområdet ska kännetecknas av stor variationsrikedom. Fasader föreslås huvudsakligen i naturliga och rustika material som tegel, puts och trä på både traditionella och nytänkande sätt. Materialen varierar på kvartersnivå och hänger samman inom området, då alla fyra kvarter utgår från en gemensam färg och materialpalett. Tegel används i nedtonade kulörer. Delar av fasader som utförs med puts är genomgående vita. Trä är ett kompletterande material för takvåningar och burspråk, fönster och dörrar. Ett skärmmaterial av glas används till fasaderna på entrébalkonger ut mot Fyrislundsgatan. Byggnadsdelar som fönster, entréer och byggdetaljer föreslås gestaltas med omsorg och samordnad variation. En bestämmelse i plankartan anger att gestaltningssprogrammet, som tillhör planhandlingarna ska följas.

Markens användning

- I de nya kvarteren är användningen i huvudsak BPC₁, vilket möjliggör bostäder, parkering samt att centrumändamål ska finnas i bottenvåningen. Parkering ska ske i källargarage. I planbestämmelsen centrumändamål ingår all sådan verksamhet som bör ligga centralt eller på annat sätt vara lätt att nå för många människor som exempelvis butiker, service, gym, kontor, bio, bibliotek, teatrar, bank, kyrkor och andra typer av religiösa byggnader, föreningslokaler, samlingslokaler, restauranger eller hotell. Bottenvåningar utformas med en invändig fri höjd om 3,6 meter.
- I ett av kvarteren är användningen BPC₂, vilket möjliggör bostäder, parkering samt att centrumändamål ska finnas i 50% av bottenvåningen. Parkering ska ske i källaren. Parkering får ske i del av bottenvåningen, dock maximalt till 50%.
- Årsta centrums befintliga vårdcentral omfattas av planområdet och föreslås behålla sin nuvarande verksamhet. I vårdcentralen ska det också vara möjligt att komplettera med en lokal för centrumändamål.
- Detaljplanen möjliggör förgårdsmark, dessa ytor får inte bebyggas och föreslås användas för dagvattenhantering.

Placering, utformning, utförande

- Områdets byggnadshöjder regleras genom *högsta byggnadshöjd i meter*. Byggnadshöjden varierar mellan de olika byggnadsvolymerna och förstärker på så sätt husens separata arkitektoniska karaktärer. Byggnadshöjden innebär i huvudsak en variation i våningsantal mellan 4 och 7 våningar. På så vis förhåller sig den nya bebyggelsen till befintliga byggnadshöjder i Årsta samt till den tillkommande bebyggelsens våningstal i Östra Sala backes andra etapp. Planen möjliggör uppförandet av ett hus med 13 våningar i kvarteret söder om vårdcentralen. Den högre byggnadshöjden i detta läge motiveras genom att byggnaden markerar en för området central plats med hög koncentration av service och handel. Utöver angiven högsta byggnadshöjd får tekniska anläggningar samt trapphus och hisschakt för tillgänglighet till takterrass anordnas.
- V₁ Planen tillåter uppförandet av volymer på hustaken, utöver den högsta byggnadshöjden. Det handlar delvis om ovan nämnda tekniska anläggningar kopplade husens drift, men planen möjliggör även uppförandet av växthus och tvättstugor på hustaken. Motiven till detta är att skapa mötesplatser, möjlighet till småskalig odling och att kombinera gemensamma utrymmen med rekreativa funktioner, såsom takaltaner och växthus, med övriga funktioner som gemensamma tvättstugor. På så vis förbättras områdets förutsättningar för social och ekologisk hållbarhet. I de fall växthus, tvättstugor eller teknikutrymmen planeras på hustaken används bestämmelsen v₁ för att begränsa dessa volymer till högst 3 meter och med en total maximal bruttoarea på 50kvadratmeter.
- V₂ Balkongers fria höjd mot allmän plats regleras i detaljplanen till 5,5 meter. Detta eftersom den allmänna platsen behöver kunna skötas på ett rationellt sätt.
- V₄ De utkragande delarnas fria höjd regleras till minst tio meter eftersom husdelarnas höjd såväl som djup påverkar den intilliggande allmänna platsens ljusförhållanden och rumslighet.

V₅ I kvarter 2 regleras den utkragande delens fria höjd till minst 5 meter eftersom husdelen i detta fall vetter mot en grändgata. I detta läge är det viktigt att fordon fritt kan passera under byggnadsdelen.

V₆ Avståndet mellan bjälklagets överkant och färdig mark ska vara minst 0,8 meter. Detta för att fundament för belysningsarmatur samt cykelställ behöver kunna förankras i marken för att stå stabilt.

V₇ Trapphus ska utföras med entréer från allmän plats och bostadsgård.

V₈ Byggnad ska vara placerad med minst 1 meter förgårdsmark.

TORG [B₁] I kvarter 2 och kvarter 4 tillåts delar av byggnaderna kraga ut över allmän plats. Då planen medför att kvartersmark och allmän plats tillåts överlappa varandra i detta läge blir tredimensionell fastighetsbildning nödvändig.

TORG [P] Mellan kvarteren 1 och 2 samt kvarteren 3 och 4 möjliggörs att torget underbyggs av parkering. Detta för att möta behovet av parkeringsplatser i området.

TORG [B₂] I kvarter 3 möjliggörs en underbyggnad av kvartersmarken för att tillåta ett dagvattenmagasin.

Detaljplanen möjliggör att gårdsrummen kan inredas som minibiotoper med tillgång till stadsodling, plantering av rumskapande gräs och buskar, biodling, samt lek och rekreation i skydd av grönskan. Perspektiv i kvarter 4. Illustration: Juul Frost arkitekter

Gestaltningsexempel, stråk. Illustration: Juul Frost arkitekter

Offentlig och kommersiell service

Förutsättningar

Årsta centrum är idag närområdets centrum. Folkvandvården och en vårdcentral i Uppsala Läns Landstings regi finns i Årsta centrum. Där finns också bland annat livsmedelsbutik och apotek. Bostäder för psykiskt funktionshindrade och äldre finns i kvarteret Cikorian som ligger vid korsningen Fålhagsleden-Fyrislundsgatan cirka 700 meter söder om planområdet. Bibliotek finns vid Brantingstorget ca 900 m från planområdet. Cirka 1,5 kilometer norr om planområdet ligger Gränby centrum med ett stort antal butiker och restauranger.

I Sala backe och Årsta finns fem skolor samt ett femtontal förskolor i privat såväl som kommunal regi. Förskolorna har idag begränsad kapacitet och svårt att bemöta den efterfrågan på förskoleplatser som den nya bebyggelsen genererar.

Förändringar

Den föreslagna markanvändningen möjliggör för ett större antal invånare i området, vilket bidrar till ett ökat underlag för verksamheter, förskolor, butiker, lokaler och restauranger. Handelsutredningen som togs fram 2010-06-22 i samband med planprogrammet visar att Årsta torg är den bäst lämpade platsen för nyetablering av verksamheter inom Östra Sala backe. Detaljplanen möjliggör en utveckling av Årsta torg med främst dagligvaror, restaurang och kaféverksamhet samt service av olika slag som kemtvätt, skomakare, frisör med mera. Verksamheterna lokaliseras i bostadshusens bottenvåningar samt under kvarterens bostadsgårdar. I planen för Årsta torg möjliggörs tillkommande handel och verksamheter i markplan som omfattar 5 300–6 500kvm. Dessa är fördelade på:

- Detaljhandel och service 2 200–3 400 kvm
- Dagligvaruhandel 2 100 kvm
- Restaurang/café, 1 000 kvm

Befintlig vårdcentral kommer att ligga kvar.

I kvarteret Broccolin, öster om Årsta torg, möjliggörs för lokaler för centrumverksamhet och förskola i bottenvåningar. Öster om Sparrisgatan ligger Årtaskolan som planeras byggas ut.

Förutsättningar

Planområdet

Planområdet består idag av parkeringsplatser för boende, handel och service, grönytor, gata och en vårdcentral. Området har begränsad yta för fri lek och rörelse.

Närliggande områden

Den närmaste parken är Årstaparken som är ca 20 hektar stor och ligger intill Årstaskolan öster om planområdet. Parken domineras av öppna grönytor för lek och idrott med en löpslinga runt hela parken samt platser med rumskaraktär. Andra närliggande parker är Byggmästarparken med bland annat lekplats och Gränbyparken med betade moränkullar och 4H-gård samt Stadsrandsstråket med motions- och promenadstråk.

Förändringar

Allmän plats

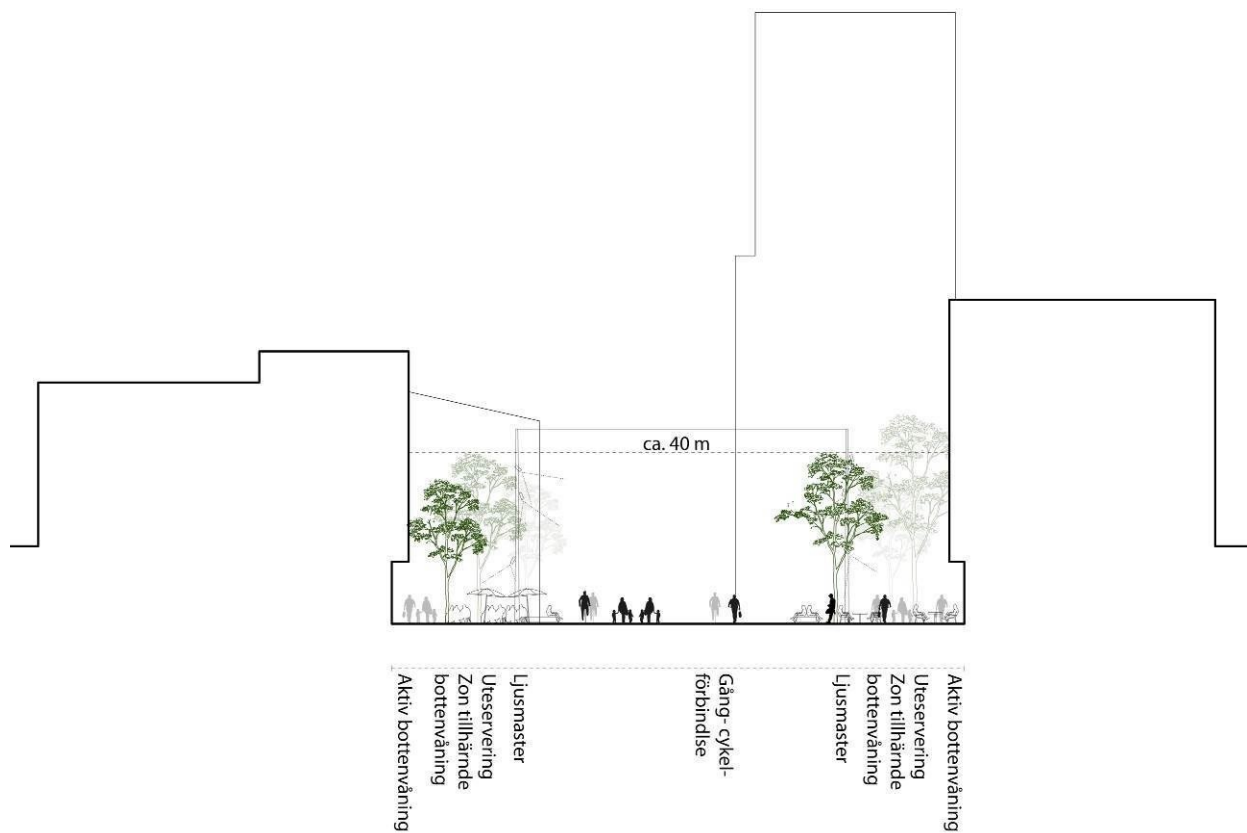
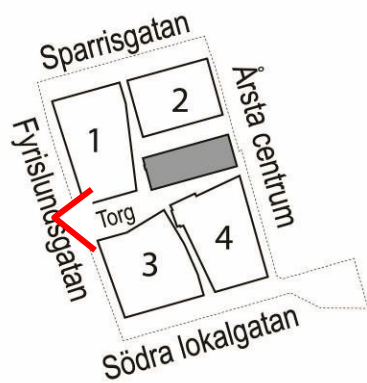
Detaljplanen möjliggör fyra nya bostadskvarter med definierade bostadsgårdar samt ett nytt centralt Årsta torg. På den öppna delen av torget finns det möjlighet för publik verksamhet med ett större flexibelt område som kan inta olika funktioner över dygnet och året. Bostäder som kan tillskapas i enlighet med planen bedöms få god tillgång till platser för lek, idrott och rekreation i och med den planerade flexibla torgytan centralt i området samt genom planområdets närhet till Årstaparken med motionsspår, pulkabacke och fotbollsplaner.

TORG

Ett nytt torg i Årsta planeras i direkt anslutning till Fyrislundsgatan. Planen möjliggör för publik verksamhet, flexibla vistelsezoner och uteserveringar och är tänkt att kunna förändra karaktär vid olika tidpunkter på dagen, mellan olika årstider och i respons till specifika evenemang och marknader. Området får användningen allmän plats (TORG).

Möjlig gestaltning av det föreslagna Årsta torg. På bilden syns den högre byggnad om 13 våningar (kv 4) som föreslås bli ett landmärke för det nya Årsta torg. Perspektiv enligt markering i rött i figuren nedan. Illustration: Juul Frost Arkitekter

Figur: Sektionen visar föreslagen funktionsuppdelning för Årsta torg sett från Fyrislundsgatan.
Illustration: Juul Frost arkitekter

Kvartersmark

Innergårdarnas utformning har stor inverkan på många faktorer såsom boendekvalitet, social hållbarhet och helhetsupplevelse för besökare. Kvaliteten på utemiljön kan mätas med hjälp av en modell för grönytefaktor. En anpassad grönytefaktormodell är framtagen för projektet. Grönytefaktor beräknas för varje kvarter och anger hur stor del av tomtens totala yta som är ”eko-effektiv”, det vill säga har positiv betydelse för platsens ekosystem och lokalklimat, har sociala värden kopplade till grönska samt bidrar med ekosystemtjänster, exempelvis fördröjning av dagvatten.

De olika delytorna inom tomten värderas beroende på vilka förutsättningar de erbjuder i detta avseende. Uträkningen sker genom att olika delfaktorer och tilläggfaktorer, som till exempel gröna tak, träd och odlingsytor på gård, multipliceras med arean för respektive grönyta. Sedan summeras

faktorerna och delas med den aktuella tomtarean. Resultatet blir en sammanlagd grönytefaktor för hela tomten.

Högst poäng ges för grönytor på mark, men även träd och grönska på bjälklag, väggar och tak ger poäng, samt lokal dagvattenhantering och genomsläppliga hårdgjorda ytor. En bestämmelse på plankartan säkerställer att alla nya kvarter ska uppnå en grönytefaktor om minst 0,5. Hurkvarteren uppfyller grönytefaktorerna ska redovisas i samband med bygglovgivning.

V₃ Områdets bostadsgårdar är planerade ovan kvarterens sockelvåningar, där bland annat butiker och parkering inryms. Då gårdarna anläggs på bjälklag ska detta utföras som planterbart för att möjliggöra gröna gårdar med buskar, träd- och andra planteringar. Detta regleras med en bestämmelse i plankartan, där också överbyggnadens djup regleras till minst 0,8 meter.

Tillgänglighet för funktionshindrade

Förutsättningar

Marken inom planområdet är plan och lättillgänglig från omkringliggande gator. Fyrislundsgatan kan i dagsläget upplevas som en barriär med få korsningsmöjligheter för fotgängare.

Förändringar

Området kring Årsta torg har låga nivåskillnader och god tillgänglighet på gångytor kan ordnas. Angöring med bil möjliggörs inom 25 meter från entré inom hela planområdet. Till varje byggnad ska fem procent av det totala antalet parkeringsplatser vara anpassade för funktionsnedsatta. Samtliga entréer utformas utan trappsteg och med ett vilplan för att vara tillgänglighetsanpassade. Vägen från entré till handikapparkering eller angöring ska vara fast, jämn och halkfri. Platsen ska ha maximalt två procent lutning och medge att rullstol med ramp eller lift tas in från sidan av ett fordon. Ovanstående krav regleras inte i detaljplan utan är formulerade i Boverkets byggregler BBR och de bedöms kunna uppfyllas vid ett genomförande av planen.

Alla funktionsnedsatta ska ha tillgång till de nya byggnaderna och de offentliga platserna. Ledningsstråk kommer att finnas för att säkerställa att även personer med synnedsättning kan tillgodogöra sig platserna och byggnaderna.

Mark och geoteknik

Förutsättningar

Inom planerad byggnadsyta varierar markytan mellan ca +15,5 till +16,5. Marken stiger generellt mot öster. Ytskiktet underlagras av ca 7,5–20 meter kohesionsjord, därunder följer friktionsjord ovan berg. Kohesionsjorden utgörs av lera som uppvisar torrskorpekaraktär. Friktionsjorden under leran har inte undersökts men bedöms vara morän av medelhög till hög relativ fasthet. På större djup återfinns berg. Generellt ökar lermäktigheten mot öster.

Förändringar

En översiktlig projekterings-PM för Geoteknik togs fram 2015-12-15 med syfte att utreda de geotekniska förutsättningarna inom fastigheterna Årsta 28:1, 28:4 och Årsta 11:196 inför upprättande av detaljplan för Årsta torg.

Utifrån undergrundens geotekniska förutsättningar och förväntad tillskottslast bedöms planerade byggnader blir grundlagda med hjälp av stödpålar slagna till fast botten. Vilken typ av påle det slutligen blir bestäms då geoteknisk undersökning har gjorts och byggnadernas storlek och placering har bestämts. Även kringliggande byggnader kan komma att påverka val av installationsmetod.

Grundvattenrören är placerade i den nordvästra delen av området. Enligt resultat av utförda avläsningar ligger grundvattennivå på nivå +8–+10. d.v.s.ca 5,5–7,5 meter under befintlig markyta. Ytvatten sjunker normalt ner i fyllning och mulljordslager eller avbördas via befintligt dagvattensystem. Vid riklig nederbörd eller tjälade förhållanden kan även avrinning på ytan ske i terrängens lutningsriktning.

Leran har 7–20 meters mäktighet och betraktas som relativt sättningsbenägen. I princip kan alla belastningsökningar på leran förväntas ge upphov till sättningar. Underliggande morän och berg är inte sättningskänslig för planerade laster. Viktigt att beakta vid projekteringen är således att undvika större uppfyllnader i delar där marken är sättningskänslig. Detaljerad geoteknisk undersökning ska göras i senare skede.

Miljö kvalitetsnormer för ytvatten och grundvatten

Förutsättningar

Miljö kvalitetsnormer för ytvatten (Fyrisån Ekoln-Sävjaån)

Planområdet avvattnas via ledningar till Fyrisån. För Fyrisån finns miljö kvalitetsnormer. Ån bedöms ha måttlig ekologisk status och god kemisk status 2009. Kvalitetskravet är att klara god ekologisk status 2021 och god kemisk ytvattenstatus 2021. Då Fyrisåns avrinningsområde täcker nästan en tredjedel av Uppsala läns yta och är recipient till större delen av Uppsala stad, bör stor vikt läggas vid att långsiktigt åtgärda och undvika nya föroreningskällor. För att undvika att skadliga ämnen transporteras via dagvattnet är det därför viktigt att använda rätt material vid byggnation och använda rätt teknik vid verksamhetsutövning.

Miljö kvalitetsnormer för grundvatten (Sävjaån-Samnan)

Planområdet ligger inom ett område där det finns ovanligt goda uttagsmöjligheter av grundvatten. Detta område kallas vattenförekomst Sävsjön-Samnan. För vattenförekomsten Sävsjön-Samnan pågår arbetet med förslag till miljö kvalitetsnormer. Tidigare fastställda kvalitetskrav är att klara god kvantitativ status och god kemisk status 2015. År 2015 fastställdes en risk att den kemiska statusen inte uppnås 2015 och 2021. Vattenförekomsten benämns i VISS (Vatteninformationssystem Sverige) som: Vattenförekomst EU_CD: SE663758-160767.

Förändringar

Miljö kvalitetsnormer för ytvatten (Fyrisån Ekoln-Sävjaån)

Sammantaget kommer de hårdgjorda ytorna att öka. Krav på en grönytefaktor om 0,5 (grönytefaktorn är särskilt framtagen för projektet och beskrivs närmare ovan under rubriken *Friytor*) ställs på kvarteren. Krav ställs i planen på lokalt omhändertagande av dagvatten. Dagvattenflödet från ny kvartersmark regleras så att det inte ska bli större än dagsläget, i syfte att inte öka belastningen på dagvattennätet. Ett genomförande av detaljplanen bedöms inte bidra till en ökad risk att recipienten Fyrisån inte uppnår eller uppfyller miljö kvalitetskraven 2021.

Miljö kvalitetsnormer för grundvatten (Sävjaån-Samnan)

Grundvattennivån ligger mellan 5,7–7,7 meter under markens nivå, vilket bedöms som måttligt djup. Genomförandet av detaljplanen bedöms inte påverka vattenförekomsterna Sävsjön-Samnan eller Uppsalaåsen negativt, då grundvattenmagasinen är skyddade av ett tjockt tätande lerlager.

Trafik och tillgänglighet

Förutsättningar

Gatunät – utformning och karaktär, funktion i systemet

Fyrislundsgatan som löper längs planområdets västra sida utgör en viktig huvudgata i stadens trafiknät med en trafikvolym som uppgår till ca 17 000 fordon/vardagsmedeldygn. Gatan har idag en funktion och karaktär av trafikled.

Från Fyrislundsgatan nås planområdet via Sparrisgatan som delar sig i två återvändsgator. Sparrisgatans norra del leder till Årstakolan med parkering och en busshållplats. Den södra leder till en parkeringsyta och dagligvaruhandelns varumottag. Sparrisgatans körbanebredd varierar mellan 6,0–7,0 meter. Gatan saknar gång- och cykelbana och kantas av in- och utfarter till parkeringsskepp och enstaka oreglerade gång- och cykelpassager. Hastigheten varierar mellan 30–50 km/timme.

Kollektivtrafik

Idag nås planområdet med busslinjerna 1,7 och 30 med hållplats på Årsta torg. Busslinje 119 har hållplats Årsta Skola.

Parkering, angöring, utfart

Inom planområdet finns idag två områden på kommunal mark med markparkering för boende, handel och service.

Gång- och cykelväg, cykelparkering

Gång- och cykelvägnätet är väl utbyggt inom stadsdelarna. Längs med Fyrislundsgatan går en nord-sydlig cykelväg om planområdet. Gång- och cykelvägnätet inom Sala backe och Årsta är idag relativt svårorienterat, bland annat på grund av att det löper genom parker och kvarter.

Det finns i dagsläget en gång- och cykeltunnel under Fyrislundsgatan som planskilt kopplarsamman Sala backe med Årsta. Pågående planarbete i detaljplanen för Östra Sala backe, etapp 2 har som utgångspunkt att dagens gång- och cykeltunnel ersätts med ett signalreglerat övergångsställe över Fyrislundsgatan i anslutning till planområdet och Årsta torg.

Förändringar

Gatunät – utformning och karaktär, funktion i systemet

Planen möjliggör för bostäder och verksamheter att huvudsakligen biltrafikförsörjas via två lokalgator; den befintliga Sparrisgatan och en planerad lokalgata, Svartrotsgatan, i planområdets södra del. Från dessa gator föreslås infarter in till varumottag i byggnadernas markplan och infarter till garage i ett källarplan. Vissa avfalls- och varutransporter samt besöksparkering för funktionsnedsatta föreslås angöra till lokalerna via de inre delarna av planområdet. Detaljplanen möjliggör därför att biltrafik leds in mellan kvarteret.

Trafikflöden

Trafiken som genereras av bostäder och service belastar i och med ett genomförande av detaljplanen lokalgatan i planområdets norra del samt en planerad lokalgata söder om bebyggelsen kring Årsta torg. Den planerade bebyggelsen, tillsammans med föreslagna åtgärder för Fyrislundsgatans utformning, som formuleras i detaljplanen för Östra Sala backes andra etapp beräknas påverka trafikmängden. Enligt en trafikanalys för Fyrislundsgatan (Grontmij 2015-03-26) bedöms Fyrislundsgatan år 2030 få en trafikmängd på drygt 11 000 fordon/dygn, givet att de åtgärder som föreslås genomförs. Dessa åtgärder innefattar att dagens fyra fält ersätts med två fält för allmäntrafik samt flersignalreglerade korsningar och lägre skyltade hastigheter.

Sparrisgatan

Detaljplanen möjliggör att Sparrisgatans gaturum blir 16,5 meter brett och innehåller gångbanor på båda sidor och en dubbelriktad cykelbana längs den norra sidan. Längs gatans södra sida föreslås tre in- och utfarter till garage och angörings- och parkeringsplatser. På grund av Sparrisgatans närhet till Årstaskolan föreslås att verksamheter som kräver tyngre transporter lokaliseras till den södra lokalgatan. Planen möjliggör att körbanans bredd är minst 6,5 m, att utfarterna från Årsta Torg är dimensionerade för god sikt samt att inga fasta föremål från 0,8 m höjd får placeras inom 10 meter från utfarten.

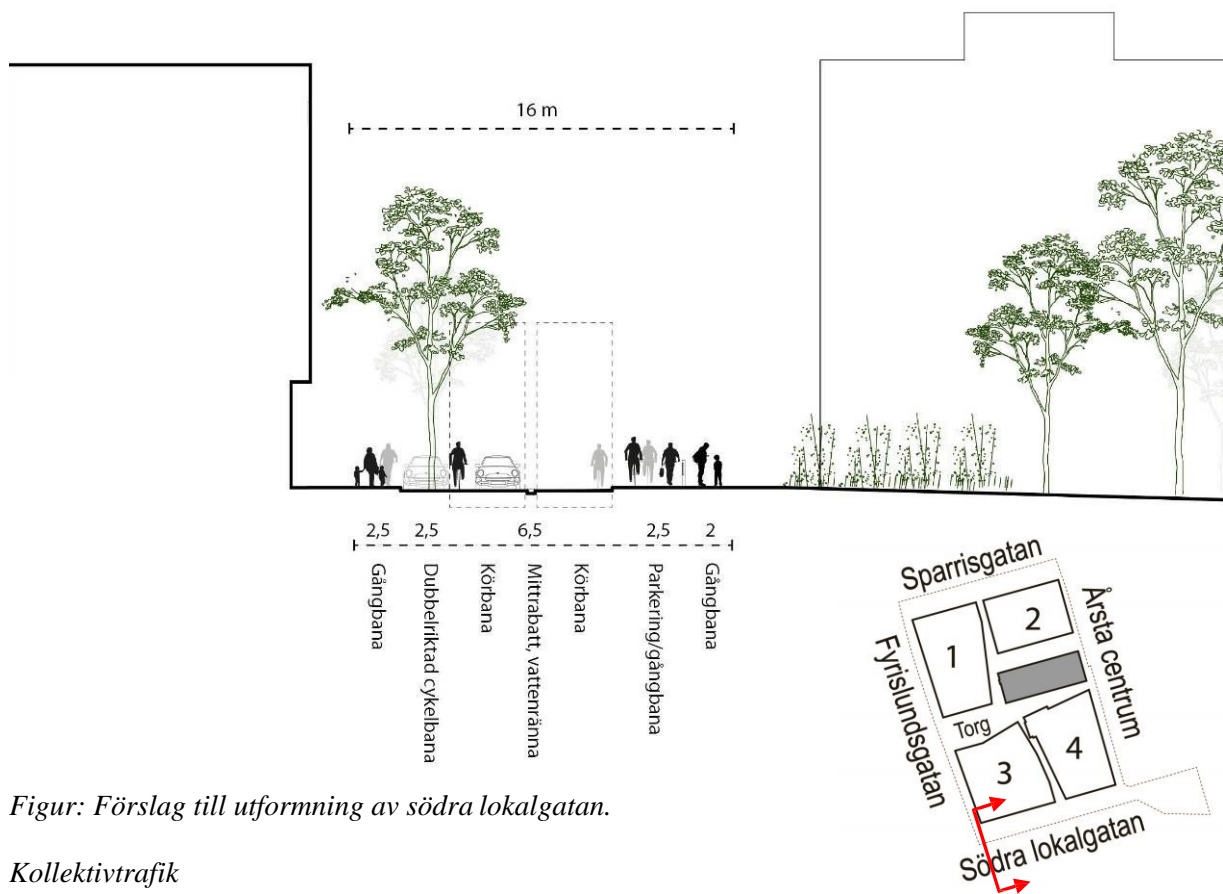

Figur: Förslag till utformning av Sparrisgatan.

Södra lokalgatan, Svartrotsgatan

Detaljplanen möjliggör att Svartrotsgatan gaturum blir 16,5 meter brett. Gångbanor föreslås på båda sidor om gatan och dubbelriktad cykelbana längs den södra sidan. Planen möjliggör flera in- och utfarter till varumottag, garage, parkeringsplatser samt bilplatser för angöring längs gatans norra sida. I trafikutredningen (Civit Consult AB 2017-11-28) beskrivs intentionen att tyngre transporter till och från verksamheter lokaliseras till den Svartrotsgatan (södra lokalgatan), för att på så vis freda skolvägen längs Sparrisgatan.

I illustrationen nedan visas en lösning där portar till varumottag är indragna cirka 2,5 meter. Detta för att tillskapa tillräckligt yta som krävs för varustransportfordonens svängrorelse.

Figur: Förslag till utformning av södra lokalgatan.

Kollektivtrafik

Längs Fyrislundsgatan planeras busskörfält i vardera riktningen och at stadsbussarnas stomlinjenät. Busstrafiken kommer gå med femminuters trafik under rusningstrafik. Årsta torg ligger inom en 150 meters radie från busshållplatserna. Kollektivtrafikförsörjningen i området bedöms bli mycket god.

Parkering, angöring och utfart

Behov av bilplatser beräknas med ledning av Uppsala kommuns parkeringsnorm för zon 2. Totalt möjliggörs minst 289 parkeringsplatser inom planområdet.

⊘ I detaljplanen tillåts inte garageinfarter mot kvarterens inre delar som har användningen TORG. Detta regleras med bestämmelse om utfartsförbud som motiveras av en strävan att undvika onödiga trafikörelser i en torgmiljö där fotgängare och cyklister prioriteras.

Parkering, angöring, utfart för verksamheter

Totalt beräknas 75 till 87 bilplatser behövas för verksamheterna. Av dessa platser kommer 22 platser att beredas i markplan och resterande i garageplan.

Inom landstingets fastighet möjliggörs för markparkering för landstingets besökare och personal.

parkering   marken ska vara tillgänglig för parkering

Parkering, angöring, utfart för bostadsändamål

För Årsta centrum planeras kollektivtrafiken och cykelinfrastrukturen vara av hög standard. Detta ger goda förutsättningar för att sänka bilinnehavet och därmed antalet parkeringsplatser i området. Vidare åtgärder för att reducera parkeringstalet kan vidtas, exempelvis bilpool och tillgängliga cykelrum i markplan. Genom dessa åtgärder kan parkeringstalet reduceras med 20–30 %. Reduceringen gäller inte handikapparkering.

Planen möjliggör anordnandet av minst 137 bilplatser för bostäder och dessa planeras rymmas i garagen under respektive bostadskvarter. Till varje byggnad planeras att fem procent av det totala antalet parkeringsplatser ska vara anpassade för personer med funktionsvariation. Bilpoolsplatser planeras i området. Bilpoolen dimensioneras enligt principen 1 bil per 50 lägenheter. Om användandet blir högt finns det utrymme att öka antalet bilar.

Illustration som visar markplaneringen med parkeringsplatser och Rundkörningsmöjligheter. Illustrationen är gjord av Civit.

Varutransporter

Varutransporter till dagligvaruhandel möjliggörs i planområdets sydvästra kvarter, i ett inbyggt varuintag med infart från den södra lokalgatan. Varuintaget kan dimensioneras för två 12-meters lastbilar. För att kunna behålla redovisad bredd på gatusektionen behöver lastbilarna kunna vända på den södra lokalgatans vändplats och köra in i varumottaget österifrån. En vändplan möjliggörs på den södra lokalgatan, öster om kvarter 4. För att möjliggöra för ytterligare en verksamhet med varumottag har ännu ett varumottag möjliggjorts i kvarter 4. Utöver varumottagen kommer det att behövas

ytterligare lastplatser som försörjer verksamheternas leveranser och bostädernas avfallstransporter. Lastplatser möjliggörs längs Fyrislundsgatan, Sparrisgatan och inom området. Inom planområdet möjliggörs för gångfartsområde där fordon kan stanna på markerade lastplatser.

Gångväg, cykelbanor och cykelparkering

Detaljplanen möjliggör för fotgängare att röra sig runt alla byggnaderna och i kvarteren. Längs Sparrisgatan och den Södra lokalgatan samt Fyrislundsgatan möjliggörs för gångbanor reserverade enbart för gående. Centralt i området mot Fyrislundsgatan föreslås en större torgyta, fredad från motorfordonstrafik. Öster om torgytan, mellan vårdcentralen och kvarter 4 möjliggörs en yta som föreslås betjäna bilangöring, cykelparkering och bilparkering för funktionsnedsatta. Grändens norra del föreslås få fungera som ett torgstråk och utgör en viktig del på vägen till och från Årstaskolan. Här föreslås en fredad yta för oskyddade trafikanter. Planen möjliggör ett fritt mått om 2,5 meter mellan fasad och köryta. Detta är ett läge där omsorgsfull gestaltning blir viktigt för att skapa en trygg och tydlig vistelsemiljö.

Detaljplanen möjliggör cykelbanor i nord-sydlig riktning längs Fyrislundsgatan samt dubbelriktade cykelbanor i öst-västlig riktning norr om Sparrisgatan och söder om den södra lokalgatan. Dessa gång- och cykelbanor föreslås ansluta västerut till lokalgator på västra sidan om Fyrislundsgatan och i öster till Årstaskolan respektive Årstaparken.

Därutöver möjliggörs en särskild gång- och cykelövergång över Fyrislundsgatan mitt emot Årsta torg. Cykelvägen som idag går genom en tunnel under Fyrislundsgatan planeras i detaljplanen för Östra Sala backe etapp 2 att ersättas med ett signalreglerat och hastighetssäkrat (30 km/tim) övergångsställe över Fyrislundsgatan mellan de båda nya torgytorna. På denna plats kommer gående och cyklister att vara prioriterade i trafiksignalen. Ytor som tidigare användes för parkering, slänter och ramper för tunneln ger plats istället för torg på båda sidor av Fyrislundsgatan.

Den befintliga gång- och cykeltunneln har låg standard och nuvarande läge innebär en konflikt med framtida rörelsemönster i området. Att ersätta den befintliga gång- och cykeltunneln med en ny tunnel som följer dagens standard för med sig att längre och bredare ytor tas i anspråk för ramper. Konsekvensen blir då att tunneln och dess ytor skulle skära igenom torgytorna och därmed försvåra placeringen av lokaler och entréer till hus. Detta skapar visuella och funktionella barriärer. Åtgärden att låta dagens tunnel ersättas med en ny gång- och cykelövergång går i linje med Östra Sala backes planerade struktur där trafiksepareringens lösningar ersätts med trafiklösningar som bygger på kvartersstadens ideal.

Behov av cykelparkering för bostäder och verksamheter beräknas med ledning av Uppsala kommuns parkeringsriktlinjer (*Parkeringstal för Uppsala, 2016-10-12*). Totalt beräknas cirka 1 400 cykelplatser behövas inom området. För boende behövs cirka 1040 cykelplatser. Av dessa föreslås 20–30% placeras utomhus, på kvartersmark, resterande placeras inomhus. För verksamheterna behövs cirka 330 cykelparkeringsplatser. 75 av dessa parkeringsplatser kommer att placeras inomhus då de servar dem som arbetar vid Årsta torg.

Angöringsplatser och besöksparkering för cykel till bostäder och verksamheter vid Årsta torg planeras att förläggas i närheten av byggnadernas fasader. Cykelparkering planeras även på Årsta torg. Avståndet från entré till cykelparkering ska vara så nära som möjligt, helst inom 25 meter för att anses ge god standard. Cykelparkering för långtidsuppställning är en plats som möjliggör för säkerförvaring och väderskydd. Utrymme för ett mindre antal lådcyklar och lastcyklar ska finnas för bostäderna och verksamheterna. Alla cykelplatser kommer inte att byggas ut initialt, men utrymme finns inom detaljplanen att lösa cykelparkeringen.

Räddningstjänst

Räddningstjänsten ska ha full tillgänglighet till byggnaderna, längs omgivande gator och körbara slingor runt byggnaderna. Körslingan runt byggnaderna har dimensionerats för räddningstjänstens fordon.

Hälsa och säkerhet

Förutsättningar

Buller

Den ekvivalenta ljudnivån för bostadsbebyggelsen längs befintliga lokalgator inom Östra Sala backe ligger idag mellan 56–60 dB(A). Längs Fyrislundsgatan är ljudnivåerna högre. En bullerutredning har gjorts som visar att den föreslagna bebyggelsen är utsatt för buller från vägtrafik främst från Fyrislundsgatan.

Markföroreningar

Då området öster om Fyrislundsgatan tidigare utgjordes av handelsträdgårdar finns risk för markföroreningar. Kostnader för eventuell sanering regleras i köpeavtal.

Luft

Miljökvalitetsnormen (MKN) för inandningsbara partiklar, PM10, ligger vid Fyrislundsgatan under gällande miljökvalitetsnorm. Uppsala kommun har ett åtgärdsprogram för kvävedioxid och partiklar.

Förändringar

Buller

Bullerutredningen som togs fram 2016-01-12 visar att fasader mot Fyrislundsgatan samt Sparrisgatan och den södra lokalgatan får ekvivalenta ljudnivåer över 55 dBA. Planlösning bör här utformas så att minst hälften av bostadsrummen placeras mot bullerskyddad sida. Som komplement kan lokala bullerskydd på balkonger anordnas. Det går att anordna en gemensam uteplats på innergården som innehåller 55 dBA ekvivalent ljudnivå och 70 dBA maximal ljudnivå.

Markföroreningar

Om markföroreningar påträffas ska dessa rapporteras till tillsynsmyndighet. En bestämmelse i plankartan anger att startbesked inte ges innan eventuella markföroreningar avhjälpits och marken uppfyller kraven för känslig markanvändning enligt naturvårdsverkets riktlinjer. Kostnader för eventuell sanering regleras i köpeavtal.

Luft

I Uppsala kommuns åtgärdsprogram för kvävedioxid och partiklar anges att luftkvaliteten ska integreras tidigt i planprocessen. I denna detaljplan har därför en vindstudie tagits fram för att studera dels hur vindar påverkar området och dels hur luftkvaliteten. Baserat på de genomförda vindberäkningarna har även luftkvaliteten med avseende på partiklar (PM 10) utvärderats. Av resultatet framgår att det inte finns risk för överskridande av miljökvalitetsnorm (MKN) för vare sig för årsmedelvärdet eller 90 percentilen för dygnsmedelvärdet. Vad det gäller miljömålen så överskrider gränsvärdena mitt på själva Fyrislundsgatan, men föroreningarna sprids inte in i bostadskvarteren. Detta gäller både om trafikmängden blir 22 000 f/d, eller det önskvärda ca 11 000 f/d (den trafikmängd som förväntas uppnås genom åtgärder).

NO_x-halten har uppskattats vid punkter där PM10 uppvisade högsta halter. Vid jämförelse mellan dessa punkter. Därfor antas att det inte kommer ske överskridanden av NO₂ inom beräkningsområdet.

Enligt planprogrammet kommer det att tillkomma cirka 2 500 nya bostäder längs med Fyrislundsgatans båda sidor. Åtgärder på Fyrislundsgatan, som kantstensparkerings, tätare kollektivtrafik, fler korsningspunkter samt ett separat kollektivtrafikkörfält, kommer att innebära att Fyrislundsgatan inte blir attraktiv för genomfartstrafik. Vilket innebär emissionerna från trafiken inte bedöms utgöra en risk, även när Östra Sala backe är fullt utbyggt, då de inte bedöms öka. De kumulativa effekterna för luft bedöms bli små.

Klimat

En vindstudie har tagit fram 2015-05-10 i anslutning till planarbetet för Östra Sala backe etapp 2, med syfte att utreda hur de planerade byggnaderna påverkar både vindklimatet och luftkvaliteten lokalt runt och i nära anslutning till Årsta centrum. Beräkning av vindhastigheter i 3D, samt luftföroreningar ned till markplan (där människor vistas) har utförts.

Vindhastigheterna i Uppsala generellt är ganska låga (årsmedelvärdet 2 m/s). Enligt simuleringarna är lägsta hastigheterna i beräkningsområdet på platser omringade av byggnader, på innergårdarna i de nya kvarteren utmed Fyrislundsgatan. Vid blåsiga väderförhållanden når de maximala vindhastigheterna över området 5 till 6 m/s. Resultaten har kopplats till ett antal kriterier för godtagbart vindklimat. Gränsvärdet för längre stillasittande verksamhet är 1,5 m/s och för kortare uppehåll 3 m/s.

Resultatet visar att det finns få områden med större vindförstärkningseffekter. Vid vissmindre områden längs Fyrislundsgatan kan vindhastighetsgränsen 3 m/s förekomma mellan 2 till 2,5% timmar/år eller drygt 200 timmar/år. Dessa platser bör möjligen undvikas för placering av t.ex. busshållplatser.

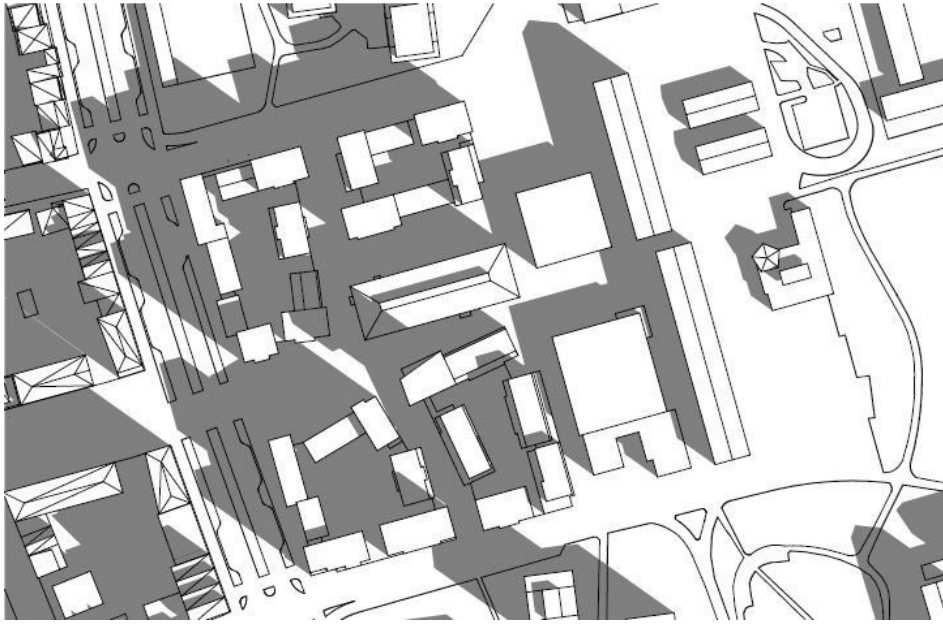
Kvarterens utformning med traditionella innergårdar möjliggör ett mikroklimat som är lämpligt för social aktivitet. Enligt beräkningarna uppträder inte vindhastigheter på 1,5 m/s eller högre inne på torget eller på gårdarna, där stillasittande verksamheter kan tänkas förekomma.

Radon

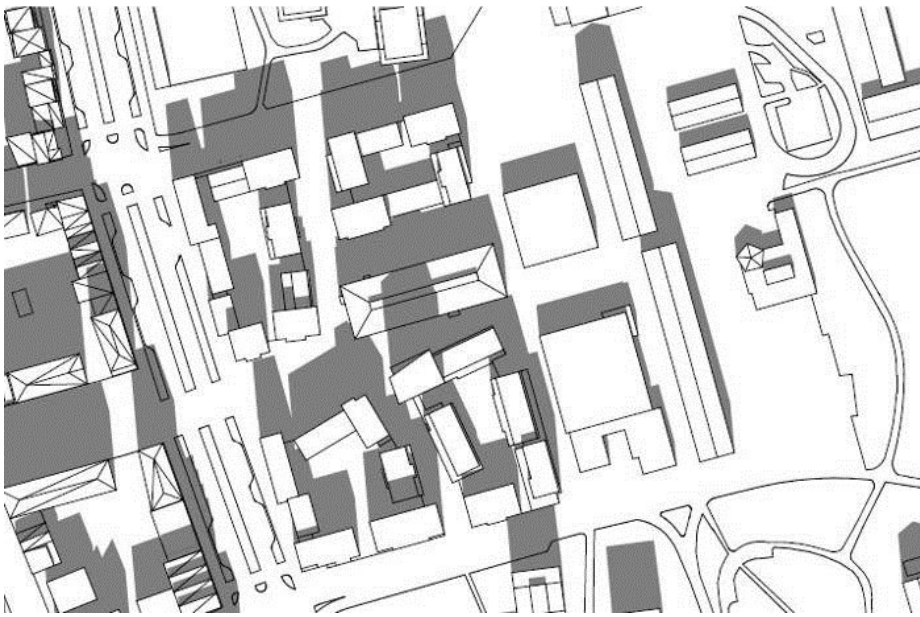
Nya byggnader ska uppföras radonsäkert.

Solinstrålning

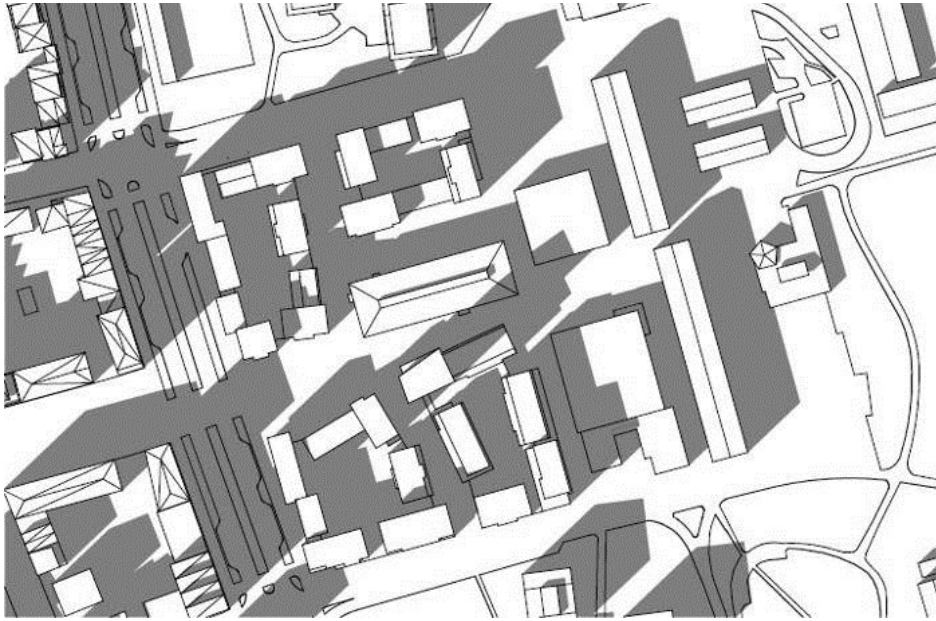
Skuggstudien har tagits fram av Juul Frost. Den visar att torget kommer att vara solbelyst under eftermiddagar och kvällar, större delen av året. På bostadsgårdarna kommer det finnas ett spel mellan ljus och skugga varje dag.

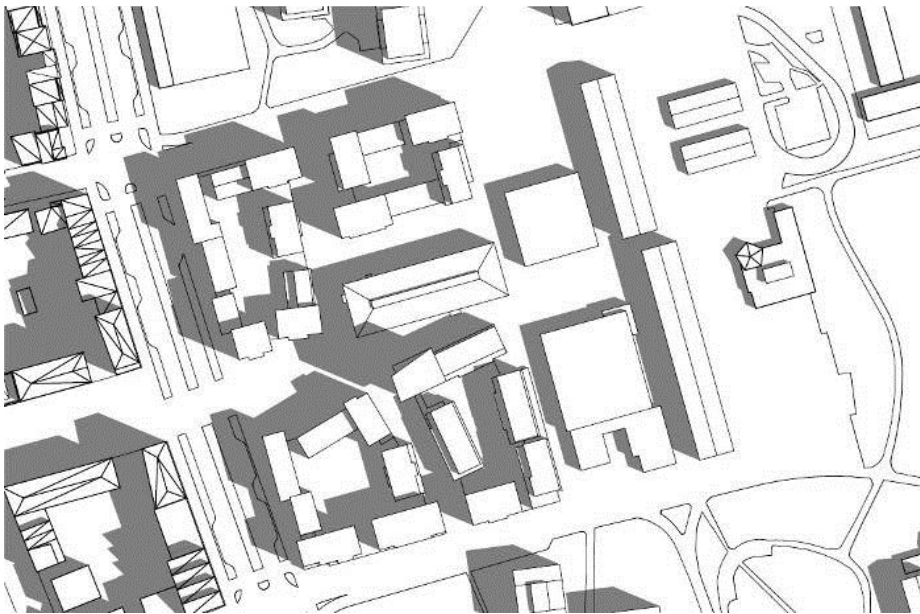
Mars kl. 09.00

Mars kl. 12.00

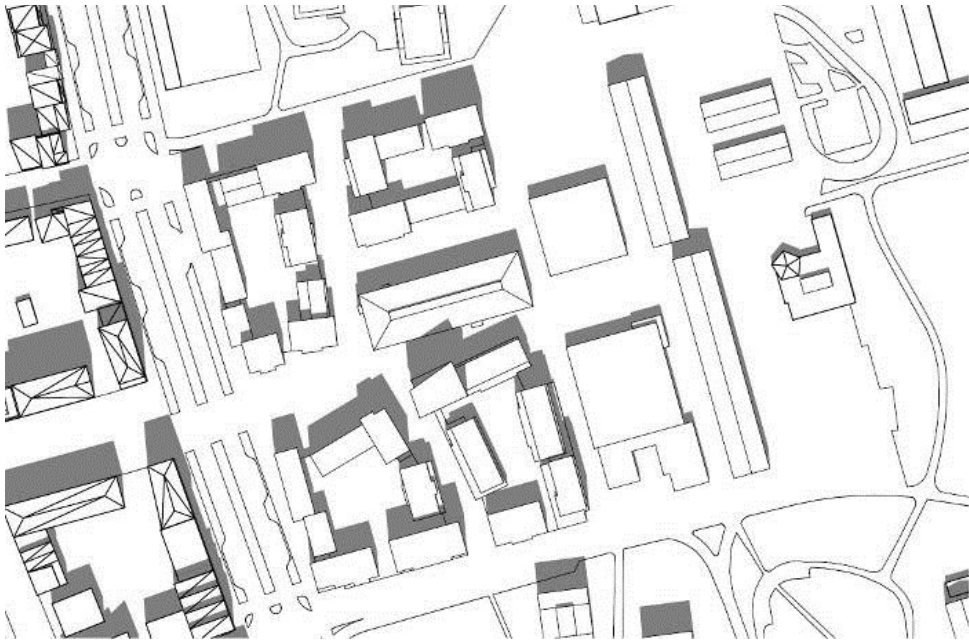

Mars kl. 15.00

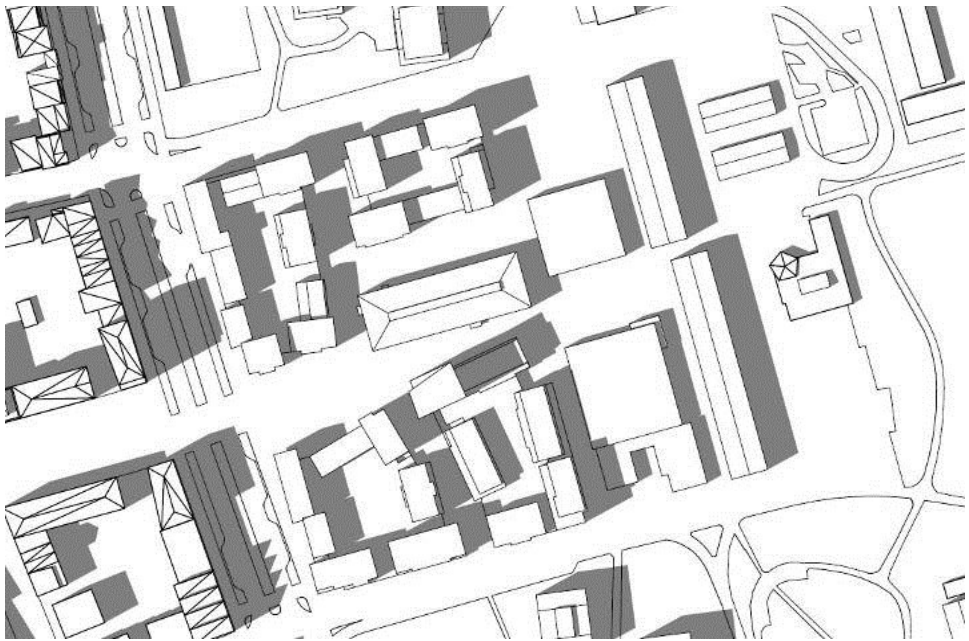

Juni kl. 09.00

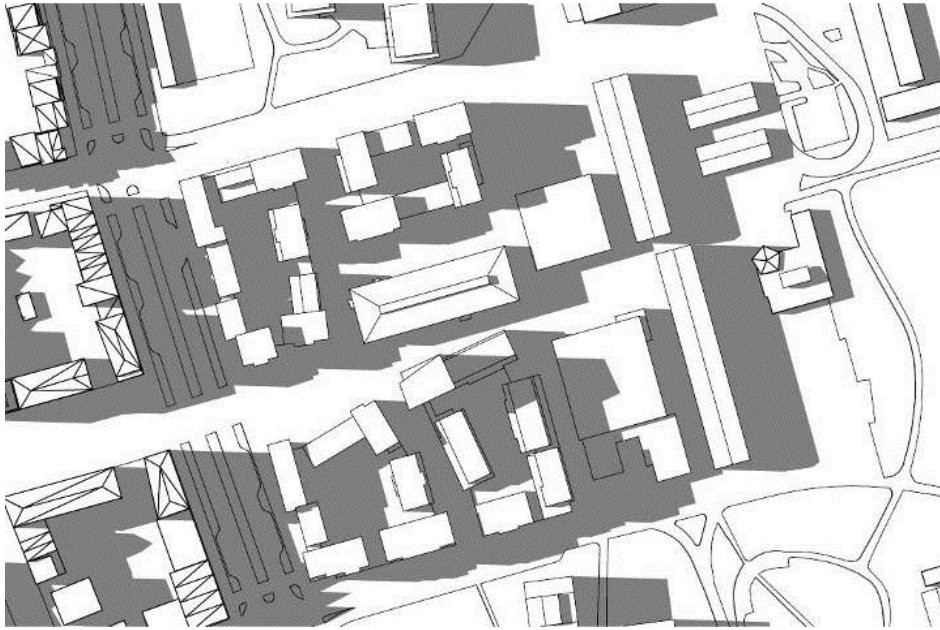

Juni kl. 12.00

Juni kl. 15.00

Juni kl. 18.00

Magnetfält

Magnetfältet kring nätstationen minskar kraftigt med varje meter från stationen och är jämförbart eller lägre än magnetfält kring vanliga hushållsapparater som mikrovågsugnar eller dammsugare. Det närmaste bostadshuset placeras 3 meter från nätstationen. Magnetfältet runt den planerade nätstationen bedöms inte innebära en hälsorisk för människor som bor eller vistas i närheten.

Teknisk försörjning

Förutsättningar

Den tekniska försörjningen inom stadsdelarna Årsta och Sala backe är i stort väl utbyggd. I Fyrislundsgatan går idag ledningar för bland annat dagvatten, spillvatten, el och tele. Planområdet ligger inom verksamhetsområde för den allmänna VA-anläggningen. Anslutningsavgift ska erläggas enligt gällande taxa.

VA, dagvatten, recipient

Från planområdet sker den huvudsakliga avrinningen mot recipienten Fyrisån Ekoln–Sävjaån. Fyrisåns avrinningsområde täcker nästan en tredjedel av Uppsala läns yta. I dagsläget har Fyrisån stor betydelse för Uppsalas samhällsutveckling som vattentäkt, kommunikationsled och som betydelsefullt inslag i stadsmiljön.

Avfall

Avfall hämtas från vårdcentralen. Vårdcentralens soprum är placerat mot befintlig parkering vid Sparrisgatan.

El

Området försörjs med el via Vattenfalls nät.

Värme

Området försörjs med värme från fjärrvärmenätet, som Vattenfall Heat ansvarar för.

Tele och bredband

Området är försörjt med telefoni och bredband.

Förändringar

Vatten och avlopp (VA), dagvatten, recipient

I och med utbyggnaden av området kommer en förändring av ytanvändningen att ske vilket har effekt på utflödet av dagvatten. Inom området planeras hårdgjorda ytor och gräsytor att ersättas av takytor och gårdsytor. I samband med framtagande av detaljplanen för Årsta torg har en dagvattenutredning tagits fram, daterad 2016-03-24. Syftet med utredningen är att beskriva dagens dagvattensituation samt de förändringar som den planerade exploateringen innebär på dagvattenflödet från kvartersmark.

Dagvattenflödet från ny kvartersmark regleras så fördröjning av minst 5 l/m² fastighetsyta inom kvartersmark möjliggörs. Dagvattenutredningen redovisar möjliga och lämpliga fördröjningsåtgärder. Utredningen förordar att rening och fördröjning av dagvatten sker i nedsänkta regnträdgårdar/biofilter på förgårdsmark. Omhändertagandet av dagvatten ska inte medföra en försämrad möjlighet för recipienten Fyrisån att uppnå miljö kvalitetsnormerna.

I samband med detaljprojekteringen för kvartersmark ska höjdsättningen av marken utföras så att dagvatten från tak och innergårdar avleds via rörmagasin och vidare till befintligt dagvattennät. Vid höjdsättning krävs även att hänsyn tas till större regnmängder än det med återkomsttid på 10 år. VA-ledningar från planområdet samlas i ett samlingsstråk i Fyrislundsgatan. Den planerade utbyggnaden medför flytt av befintliga VA-ledningar i samband med detaljprojekteringen. VA-servisen in till Vårdcentralen behöver läggas om i samband med exploateringen. I samband med bygglovsprocessen ska samråd ske med kommunal VA-huvudman. Då kan andra lösningar för fördröjning av dagvatten än magasin, liksom gemensamma lösningar inom varje kvarter, prövas under förutsättning att flödet inte blir större än det som angivits ovan.

Dagvattenflödet från området före utbyggnad vid ett regn med återkomsttid på 10 år och 10 minuters varaktighet beräknas uppgå till cirka 104 l/s. Efter exploatering av området beräknas utflödet av dagvatten öka till cirka 170 l/s (inklusive klimatfaktor på 1,20) utan fördröjningsåtgärder. Fördröjningen innebär att dagvattenflödet minskar från 170 l/s till 140 l/s, dvs lika som före exploateringen.

Anslutningen till VA måste ske via Svartrotsgatan, Sparrisgatan eller Fyrislundsgatan eftersom gångfartsområdena är för smala för Uppsala Vatten och Avfall AB:s ledningsdragning.

Dagvattenflödet från ny kvartersmark regleras med en bestämmelse i plankartan, i syfte att inte öka belastningen på dagvattennätet. Bestämmelsen möjliggör åtgärder för fördröjning av minst femliter dagvatten per kvadratmeter fastighetsyta. Dagvattnet från gatemark som idag släpps direkt till dagvattenledningar kommer i och med detta i större mån att fördröjas och renas innan det når dagvattennätet, vilket är en positiv konsekvens för recipienten Fyrisån.

Dagvattenhantering på allmän plats

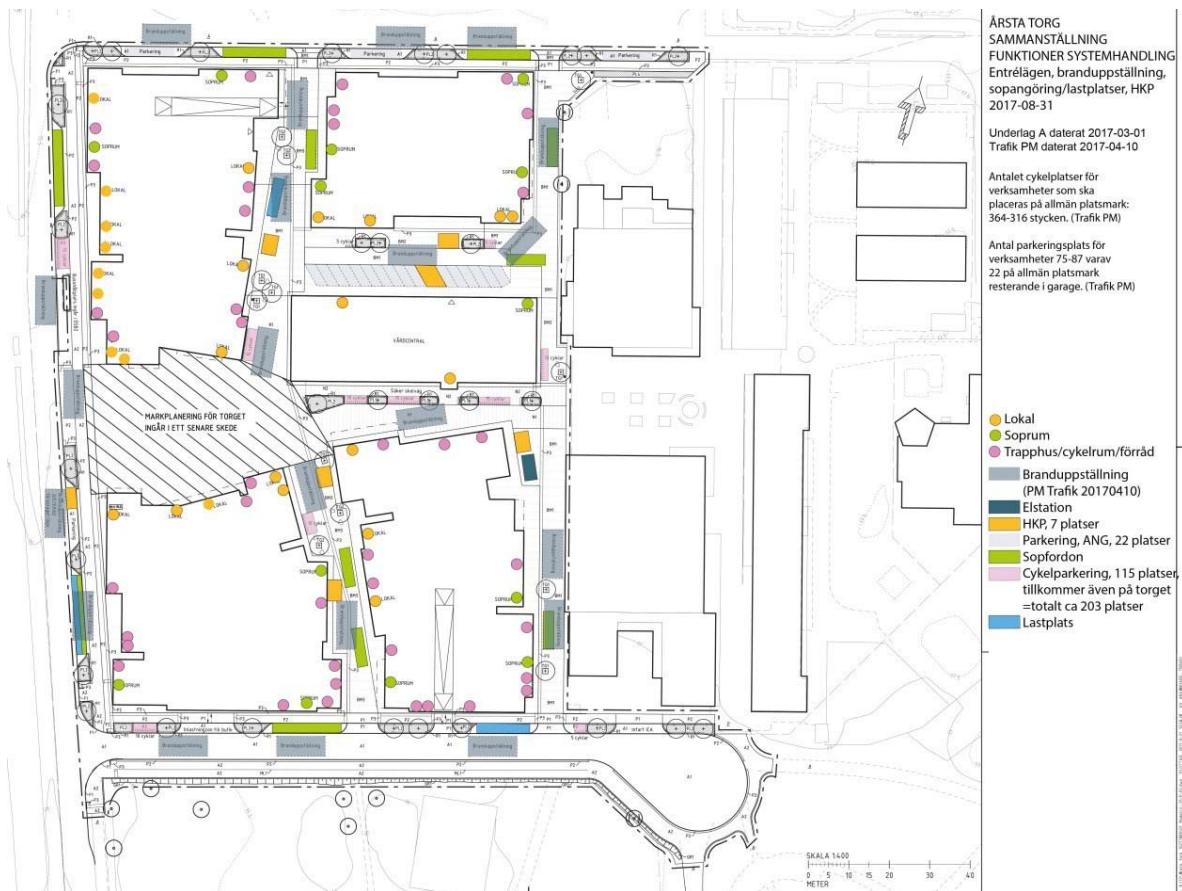
Fördröjning av dagvatten på allmän plats styrs inte i detaljplanen men i samband med utformning av gator, parker med mera studeras olika lösningar. Dagvattnet från gatorna inom planområdet ska renas från olja och tungmetaller, vilket framför allt sker i växtbäddar. I skisserade lösningar utpekas ytor som kan användas för fördröjning och rening av dagvatten inom exempelvis gatornas angöringszoner, samt områdets parker och torg.

På torget kommer det att finnas planteringsytor, regnbäddar, där dagvatten från allmänna ytorkommer att tas om hand.

Avfall

Detaljplanens utformning innebär att man klarar en traditionell sophantering, med särskild hänsyn till en möjlig utveckling mot ett större antal fraktioner, där sopbilar kan angöra vid Fyrislundsgatan, Sparrisgatan, Södra lokalgatan och tvärgator för att hämta sopkärl. Hämtning ska möjliggöras utan

backningsrörelser. Dragväg för sopkärl kan utföras hårdgjord, fri från hinder, maximalt 10 meter lång och motsvara Arbetsmiljöverkets krav.

Figur: Lastplatser för avfall och varuleveranser (grönt), avfallsrum (grön prick), branduppställningsplatser (grått), entréer till lokaler (gul prick). Illustration: Tengbom

El

I samband med planens genomförande krävs en ny nätstation för att klara försörjningen av den tillkommande bebyggelsen. En ny elnätstation planeras inom planområdet, och för denna finns på plankartan avsatt ett område för teknisk anläggning (E). De säkerhetsavstånd gällande både brand och elektromagnetisk strålning som behövs i förhållande till bostäder eller vård är fem meter.

E I anslutning till bebyggelsen reserveras yta för transformatorstation. Placering och utformning ska ske på ett integrerat sätt. Gestaltningen ska ta hänsyn tillanläggningens specifika placering och möjlighet att användas av allmänheten. T

Värme

Värmeförsörjningen av tillkommande bebyggelse regleras inte i detaljplanen. De nya byggnaderna har goda möjligheter att anslutas till fjärrvärmesystemet.

Tele/bredband

Ledning för tele/bredband finns i Fyrislundsgatan.

PLANENS GENOMFÖRANDE

Organisatoriska åtgärder

Planförfarande

Planförfarandet sker enligt Plan- och bygglagen (PBL 2010:900) med normalt planförfarande.

Tidplan

Planarbetet bedrivs med målsättningen att detaljplanen ska bli antagen av plan- och byggnadsnämnden under första kvartalet 2018. Under förutsättning att planen inte blir överklagad vinner den laga kraft tre veckor därefter.

Planarbetet genomförs med följande tidplan:

Samråd	andra kvartalet 2016
Granskning	fjärde kvartalet 2017
Antagande	första kvartalet 2018
Byggstart	planeras till fjärde kvartalet 2018

Genomförandetid

Planens genomförandetid är 5 år. Genomförandetiden börjar då beslutet att anta detaljplanen vinner laga kraft.

När genomförandetiden tagit slut får detaljplanen ändras eller upphävas utan att rättigheter som uppkommit genom planen beaktas (PBL 4:40). Detaljplanen fortsätter att gälla om inte kommunen ändrar eller upphäver detaljplanen.

Huvudmannaskap och ansvarsfördelning

Kommunen är huvudman för allmän plats inom planområdet. Genom huvudmannaskapet ansvarar kommunen för att gator och andra allmänna anläggningar byggs ut till kommunal standard.

Kommunen ansvarar för drift och underhåll av dessa anläggningar.

De markanvisade bolagen ansvarar gemensamt för genomförande av åtgärder inom kvartersmark. Ansvar för drift och underhåll av anläggningar inom kvartersmark svarar framtida fastighetsägare för. Berörda fastighetsägare har det samlade administrativa och ekonomiska ansvaret för ett genomförande av detaljplanen.

Avtal

Markanvisningsavtal

Kommunen har tecknat markanvisningsavtal med Midroc Property Development AB (Midroc). Markanvisningen innebär att Midroc utvecklar kvartersmarken inom planområdet för att sedan förvärva kvartersmark för bostäder respektive verksamheter när detaljplanen vunnit laga kraft och bygglov erhållits.

Köpeavtal

Köpeavtal för exploatering ska tecknas mellan kommunen och Midroc. Avtal ska reglera överlåtelse av mark samt bolagets åtaganden kopplat till exploaterings genomförande. Kommunen avser överlåta den blivande kvartersmarken till respektive bolag med äganderätt. Köpeavtal ska tecknas då detaljplanen har vunnit laga kraft och i samband med bygglov.

Det kan bli aktuellt att upprätta flera avtal utifrån hur den övergripande utbyggnadstidplanen för planområdet kommer att se ut.

Tekniska åtgärder

Utredningar inför bygglovsprövning

Byggherrarna bekostar de utredningar som är nödvändiga för bygglovsprövningen.

Buller

En bullerutredning har tagits fram 2016-01-12 för Östra Sala backe etapp 2b – Årsta Torg av ÅF-Infrastructure.

Luftföroreningar, PM10 partiklar

Luftkvaliteten med avseende på partiklar (PM 10) har utvärderats i samband med planarbetet.

Markföroreningar

Om markföroreningar påträffas ska dessa rapporteras till tillsynsmyndighet. En bestämmelse i plankartan anger att startbesked inte ges innan eventuella markföroreningar avhjälpes och marken uppfyller kraven för känslig markanvändning enligt naturvårdsverkets riktlinjer.

Inom de av kommunen överlåtna markområdena bekostar exploatör den normala schaktning, fyllning och transport som behövs för att exploateringen ska kunna genomföras i enlighet med detaljplanen. Kommunen bekostar den utredning, schaktning, fyllning, transport och deponi som uppkommer på grund av eventuella efterbehandlingsåtgärder orsakade av föroreningar inom överlåtna markområden och i den omfattning som enligt miljö- och hälsoskyddsnämnden krävs för att marken ska kunna användas i enlighet med detaljplanens bestämmelser. Kommunen ska tillsammans med exploatör samråda kring rutin för arbetsgång och uppföljning.

Byggskedet

En riskanalys som omfattar besiktning av grannfastigheterna ska göras innan byggstart. Den bekostas av byggherren. Om riskanalysen påvisar risk för vibrationsstörningar ligger det i byggherrens eget intresse att vidta åtgärder mot byggregrelaterade skador.

Geoteknik

En geoteknisk utredning har tagits fram 2015-12-15 av Bjerking AB.

Arkeologi

Kommunen bekostar de arkeologiska utredningar som är nödvändiga.

Ledningar

Följande ledningsägare har ledningar inom planområdet enligt ledningskoll 2016-01-13:

Borderlight AB (fiber)

IP-Only Networks AB (fiber)

Skanova (fiber)

Uppsala Kommun, Gatu- och trafikkontoret belysning samt trafiksignaler

Uppsala Vatten och Avfall AB

Vattenfall AB (fjärrvärme)

Det kan finnas ytterligare, av kontoret för samhällsutveckling, okända ledningar som berörs av detaljplanen. Det åligger byggherren att undersöka om ytterligare ledningar finns.

Byggherren ska kontakta de berörda ledningsägarna i god tid. Utsättning av befintliga kablar ska begäras innan arbetena sätts igång. Befintliga anläggningar måste hållas tillgängliga för berörda ledningsägare under byggtiden.

Dagvatten

En dagvattenutredning daterad 2016-11-29 har tagits fram för området. Dagvatten ska i första hand omhändertas och fördröjas inom planområdet innan det ansluts till det kommunala dagvattennätet. Uppsala vatten och avfall AB anser att det är önskvärt med en fördröjningsmetod som innebär rening av dagvatten från innegårdar och tak.

Ekonomiska åtgärder

Planekonomi

Planen bedöms vara ekonomiskt genomförbar.

Plan- och genomförandekostnader

Bolaget som fått markanvisning inom planområdet står för de utrednings- och projekteringskostnader som behövs för detaljplanearbetet och för att parterna ska kunna träffa köpeavtal för exploatering.

Bolaget står också för kostnaderna för framtagandet av detaljplanen samt kostnader för fastighetsbildning för genomförande av detaljplanen. Kostnaden ska betalas i samband med tecknande av köpeavtal.

Bolaget ska ansvara för och bekosta samtliga bygg- och anläggningsåtgärder inom den blivande kvartersmarken.

Bolaget står för lagfartskostnad kopplad till deras markförvärv. Bolaget ska svara för och bekosta projektering samt genomförande av de återställande- och anslutningsarbeten, som måste göras på allmän platsmark invid den blivande kvartersmarken.

Ledningar

Eventuell flytt av ledningar som är nödvändig för att kunna genomföra detaljplanen bekostas av den part som initierar flytten och regleras i separat avtal mellan fastighetsägare/byggherre och ledningsägare. Ledningsflyttar ska finnas med i exploateringsavtalet.

Vatten och avlopp

För anslutning till det allmänna VA-ledningsnätet ska avgift betalas enligt Uppsala Vatten och Avfall AB:s gällande VA-taxa. Avgiften utgörs av anläggningsavgift (engångsavgift) och bruksavgift (periodisk avgift).

Bygglovavgift

När detaljplanen har vunnit laga kraft har fastighetsägaren rätt att söka bygglov enligt detaljplanen. Bygglovavgiften debiteras enligt kommunens gällande bygglovtaxa.

Fastighetsrättsliga åtgärder

Fastighetsbildning, gemensamhetsanläggning m.m.

Detaljplanen utgör underlag för de fastighetsrättsliga åtgärder som är en förutsättning för planens genomförande. När detaljplanen har vunnit laga kraft kan aktuella fastighetsrättsliga åtgärder genomföras.

Fastighetsbildning inom kvartersmark sker på initiativ av fastighetsägarna själva. Åtgärder som enbart berör en enskild fastighet, till exempel avstyckning, kan endast sökas av fastighetsägaren. Fastighetsreglering eller bildande av gemensamhetsanläggning kan sökas av någon av de berörda fastighetsägarna.

En fastighet ska både vid ombildning och nybildning vara lämplig för sitt ändamål samt uppfylla krav på tillgänglighet. Lantmäterimyndigheten prövar lämpligheten vid förrättning.

I detaljplanen är gatumark och torgytor utlagda som allmän plats med kommunalt huvudmannaskap. Enligt plan- och bygglagen har kommunen som huvudman skyldighet och rättighet att förvärva allmän platsmark. 3-dimensionell fastighetsbildning för garage under mark kommer att behövas. Det finns också möjlighet att skapa en 3-dimensionell fastighet för ett dagvattenmagasin under mark.

Detaljplanen innebär att fyra kvarter tillskapas. För större delen av bebyggelsen som är riktad mot torget planeras för lokaler i bottenvåning.

Upplåtelseformerna för bostäderna inom planområdet är inte bestämda. Markanvisat område där upplåtelseformen förväntas bli bostadsrätter kan komma att delas in i flera fastigheter beroende på antalet bostadsrättsföreningar som bildas. Fastighetsbildning inom kvartersmark sker på initiativ av fastighetsägaren själv.

För att bygglov ska kunna beviljas krävs att fastigheten överensstämmer med detaljplanen. Det kan bli aktuellt att bilda gemensamhetsanläggning för parkeringsgarage under mark. Detta då garage kan behöva nyttjas av flera fastigheter gemensamt.

Behovet av gemensamhetsanläggning samt lämpligheten av sådan prövas vid lantmäteriförrättning. Kostnader kopplade till en gemensamhetsanläggning delas upp i anläggningskostnader och kostnader för drift och underhåll. Dessa kostnader fördelas mellan deltagande fastigheter genom andelstal, vilka bestäms i lantmäteriförrättningen. En särskild samfällighetsförening kan bildas för att sköta förvaltningen av anläggningen.

För att bygglov ska kunna beviljas krävs att fastigheten överensstämmer med detaljplanen.

Konsekvenser för fastigheter inom planområdet

Större delen av planområdet ligger inom fastigheterna Årsta 28:1, 28:4, 11:196 och 11:235. Men även fastigheterna Årsta 8:1, 9:1, 11:220 och 28:2 omfattas till en mindre del av detaljplanen. Nedan redovisas gränsdragning mellan allmän plats och kvartersmark inom planområdet.

Inom planområdet finns Årsta ga:9 som är en gemensamhetsanläggning för ändamålet ”asfalterade och plattlagda kommunikationsytor med tillhörande anordningar för belysning, dränering och trafiksäkerhet, gräs- och planteringsytor”. En förutsättning för genomförandet av detaljplanen är att gemensamhetsanläggningen upphävs genom lantmäteriförrättning. Ny infrastruktur planeras inom området och ersätter Årsta ga:9. Infrastrukturen förläggs inom allmän platsmark vilken kommunen är huvudman för.

Vid upphävande av gemensamhetsanläggningen Årsta ga:9 kan de deltagande fastigheternas ägare ha rätt till ersättning från Uppsala kommun.

PLANENS KONSEKVENSER

Nollalternativ

Nollalternativet skulle innebära att det aktuella planområdet under en tid framöver nyttjas för parkering och vändplan för bussar, i enlighet med gällande detaljplaner. Eftersom behovet av

nyproducerade lägenheter beräknas vara stort fram till år 2030, är det dock mer troligt att marken kommer att exploateras. Målet med en hållbar utveckling av Uppsala, med effektivt markutnyttjande och en läkning av stadsväven talar för detta. Området är dessutom utpekade som ett utvecklingsområde i översiktsplanen.

Planförslag

Landskapsbild, stadsbild

Förändringen kommer stadsbildsmässigt att bli stor men ur allmän synpunkt positiv, då planen möjliggör bostäder, service och en knutpunkt i ett för staden viktigt utvecklingsområde. Denna bebyggelsen väver ihop två stadsdelar med olika bebyggelsekaraktär och struktur. En ny bebyggelse typologi introduceras i området, som skiljer sig från den omgivande bebyggelsen. Förändringen avser både kvartersstruktur och gestaltning. Bebyggelsens placering kan för närboende komma att upplevas påtaglig och i många fall negativ då exploatering sker i direkt anslutning till befintlig bebyggelse och den fria sikten skymms av byggnader.

Kulturarv

Den föreslagna bebyggelsen ligger inte inom riksintresseområde för kulturmiljön, men den gränsar till riksintresset Vaksala och till riksintresset Uppsala stad, där Gunnar Leches område kvarteret Källan ingår. Den nya bebyggelsen bedöms inte leda till någon negativ påverkan på riksintresset för staden eller för Vaksala kyrka.

Naturmiljö

Platsen har i dagsläget inslag av vegetation. Det rör sig om anlagd grönska med liten variation och artrikedom, huvudsakligen gräsytor med björk och oxel. Befintliga gräsytor tas bort och ett antal uppvuxna träd tas ned vid ett genomförande av planen. Planen möjliggör trädplantering på de offentliga platserna, torg och lokalgator. Bestämmelser om planteringsdjup och grönytefaktor innebär att en exploatering med gröna bostadsgårdar går att åstadkomma.

Rekreation och friluftsliv

Området som nu planläggs för bebyggelse är till största delen obebyggt med markparkering och gräsytor. Planområdet gränsar till den 20 hektar stora Årstaparken intill Årstaskolan. Parken domineras av öppna gräsytor för lek och idrott och med en löpslinga runt hela parken men har även platser med rumskaraktär. En upprustning av Årstaparken görs i samband med utvecklingen av området. Inom detaljplaneområdet tillkommer lokaler för centrumändamål, i någon av dessa lokaler är det möjligt att etablera ett gym. De stora åtgärderna för idrott kommer att göras i Årstaparken, där vi planerar ett bättre spår för löpning och promenader samt förbättrade möjligheter att bedriva sportverksamhet för barn.

Mark och vatten

En stor del av marken är idag hårdgjord. Den mark som består av genomsläppligt material kommer till stor del att byggas eller beläggas med asfalt. Dagvattenflödet från ny kvartersmark regleras så att det inte ska bli större än dagsläget i syfte att inte öka belastningen på dagvattennätet. Dagvattnet från gatemark som idag släpps direkt till dagvattenledningar kommer i större mån att fördröjas och renas innan det släpps till dagvattennätet, vilket är en positiv konsekvens för recipienten.

Resurshushållning

Detaljplanen möjliggör bostäder och verksamheter på mark som tidigare var ianspråktagen för till stora delar markparkering i stadsbebyggelse i ett läge med god infrastruktur. Årsta torg planeras för en attraktiv och tillgänglig cykel- och kollektivtrafik vilket bedöms leda till lägre andel bilresor.

Bebyggelse ska i största mån utföras i naturliga material enligt gestaltningsprogrammet. Det finns goda möjligheter att ansluta området till fjärrvärmenätet samt att även finna andra goda effektiva uppvärmningslösningar.

Hälsa och säkerhet

Den nya bebyggelsen möjliggör bostäder i bullerutsatta lägen. I planen ställs krav på hantering av bullret på ett sätt som skapar en god ljudmiljö för de nya bostäderna. De nya bostäderna ska ha tillgång till luddämpad sida och tysta utevistelsezoner. Ytterligare åtgärder kan göras för en förbättrad bullersituation som till exempel den hastighetssänkning som föreslås längs Fyrislundsgatan. En övergripande bullerutredning är framtagen som visar att föreslagen bebyggelse kan hanteras med avstegsfall från Boverkets huvudregel. Miljökvalitetsnormen för inandningsbara partiklar, PM10, vid Fyrislundsgatan förväntas inte överstiga gällande miljökvalitetsnorm.

Då området öster om Fyrislundsgatan tidigare utgjordes av handelsträdgårdar finns risk för markföroreningar. Vid ett genomförande av planen ställs krav på åtgärder i enlighet med naturvårdsverkets riktlinjer för känslig markanvändning.

Sociala aspekter

Planen möjliggör ett tillskott av bostäder med olika upplåtelseformer, verksamheter, restauranger och mötesplatser vilket skapar förutsättningar för en social mångfald och kan främja social integration.

Östra Sala backe ska vara ett föredöme när det gäller hållbar stadsutveckling. Den sociala faktorn ses som lika viktig som den ekologiska och den ekonomiska. Bärande värden i strukturen bygger på möten, variation, upplevelser och mångfald. Den nya bebyggelsen kan tillföra nya kvaliteter i boende- och stadsmiljön till den östra delen av Uppsala stad och attraherar olika människor utifrån bakgrund, livsstil, intressen, kultur och i olika livsskederna. Den nya strukturen i området med tydligare stråk, gör det enklare och tryggare att röra sig mellan stadens olika delar. Den möjliggör mötesplatser och god genomströmning i området och mellan stadsdelarna. I området skapas naturliga mötesplatser vid parker och torg som blir tillgängliga både dag- och kvällstid. Gårdarna och bebyggelsen möjliggör odling och gemensamma utrymmen vilka blir en god förutsättning för nya möten.

Östra sala backe är genom stor variation i innehåll, stadsstruktur och exploateringsmöjligheter både innehållsmässigt och visuellt intressant. Området ger förutsättningar för olika verksamheter och aktiviteter som kan möta olika intressen. Väl valda lägen och ett tillräckligt stort utbud av lokalyta skapas genom att bebyggelsen utformas med flexibla bottenvåningar för att rymma verksamheter av skilda slag och ger en robust grund för utveckling av ett attraktivt lokalt näringsliv.

Trygghet, säkerhet

Området bebos av fler människor, vilket kan öka känslan av trygghet. Verksamheter i bottenvåningarna gör området levande över större del av dygnet. Möjlighet till väl belysta allmänna platser kan öka känslan av trygghet. Förslaget till detaljplan innebär en minskad yta för markparkering och begränsar biltrafiken inom området vilket kan ge en positiv effekt på säkerheten för gångtrafikanter.

Tillgänglighet

Samtliga entréer till verksamheterna utförs utan nivåskillnad. Stadsrum, gränder och passager utförs utan större nivåskillnader utan istället med ramper som utjämnar höjdskillnader och skapar god tillgänglighet. Höjdskillnaden mellan gata och gård regleras i detaljplanen för att säkerställa tillgänglighet och överblick.

Barnperspektiv

Flera viktiga aspekter ur barnperspektiv säkerställs i planerna för Östra sala backe: en kvartersstruktur med trygga gårdsmiljöer samt ökade kopplingar mellan Sala backe och Årsta. I detaljplanen för Årsta torg möjliggörs också gång- och cykelbana längs Sparrisgatan till Årstaskolan, detta för att skapa fler trygga vägar till skolan. På torget möjliggörs för ytterligare ett säkert stråk till skolan. Detaljplanen innebär också att Årstaparken rustas och byggs om för att bättre passa barns behov. En dialog med skolor i området har genomförts mellan samrådet och granskningen av denna detaljplan. Dessutom uppförs bostäder i olika storlekar och prisklasser för att möjliggöra kvarboende i området vid exempelvis en skilsmässa. Sammantaget sett möjliggör planen fler bostäder nära Årstaparken, en säkrare trafikmiljö med lägre skyltade hastigheter, fler möjliga passager över Fyrislundsgatan och större upplevd trygghet för fotgängare under dygnets alla timmar.

Mötesplatser

På den öppna delen av Årsta torg finns det möjlighet för att skapa ett större flexibelt område som kan inta olika funktioner över dygnet och året. Torget blir områdets primära mötesplats och är lämpligt för olika evenemang som utställningar och marknader. Bostadsgårdarna är viktiga mötesplatser för de boende. Gårdarna utformas för att möjliggöra till exempel vila, lek, aktivitet och odling.

Stadsliv

Detaljplanen möjliggör ett tillskott av nya bostäder med olika upplåtelseformer, verksamheter och mötesplatser vilket skapar förutsättningar för en social mångfald och främjar integration. Ett tillskott av invånare i området stärker och kompletterar omgivande stadsdelar avseende service och verksamheter.

Årsta torg har en naturlig genomströmning av människor från Östra Sala backe i väst till Årstaskolan och Årstaparken i öst. Detaljplanen möjliggör ökat stadsliv inom området då planen innehåller en ny central mötesplats för hela Östra sala backe och närområdet. På Årsta torg finns plats för anordnade evenemang såväl som mer informella aktiviteter och mötesplatser. Torget kantas av verksamheter med möjlighet för uteserveringar och andra stadsmässiga inslag och bildar därmed en naturlig plats för stadsliv i området.

Östra sala backes nya struktur gör det enklare och tryggare att röra sig mellan de olika stadsdelarna då alla gator och platser är upplysta och synliga från bostäderna. På så sätt kan den nya bebyggelsen komma att fungera som en brygga mellan stadsdelarna.

PLANENS FÖRENLIGHET MED ÖVERSIKTSPLAN OCH MILJÖBALKEN

Översiktsplan

I översiktsplanen från 2016 är Årsta centrum utpekad som en stadsdelsnod i översiktsplanen från 2016. Stadsdelsnoderna ska utvecklas som lokala centrum med en koncentration av bostäder, arbetsplatser och service, med omgivande stadsdelar som huvudsakligt upptagningsområde. Stadsdelsnoderna ska utvecklas som väl integrerade och inkluderande platser i sina respektive stadsdelar och långsiktigt bidra till att säkra tillgänglighet till basservice i staden. Stadsdelsnoderna ska utvecklas som platser där människor mots och vardagens ärenden kan skötas.

Miljöbalken

Planförslaget bedöms vara i överensstämmelse med miljöbalken 3 kap 1 § avseende markanvändningens lämplighet med hänsyn till beskaffenhet och läge, föreliggande behov och en från

allmän synpunkt god hushållning. Planförslaget berör inte riksintressen inom området och planförslaget bedöms därmed vara förenligt med miljöbalkens kapitel 3.

Planförslaget berör miljökvalitetsnormerna enligt miljöbalkens 5 kap. Det finns miljökvalitetsnormer för Fyrisån och miljökvalitetsnormer för grundvattenförekomsten Sävjaån-Samnan. Krav ställs i planen på lokalt omhändertagande av dagvatten samt att dagvattenflödet från ny kvartersmark regleras så att det inte ska bli större än dagsläget, i syfte att inte öka belastningen på dagvattennätet.

Genomförandet av detaljplanen bedöms inte påverka vattenförekomsterna Sävjaån-Samnan negativt, då grundvattenmagasinen är skyddade av ett tjockt tätande lerlager. Planförslaget bedöms vara förenligt med miljöbalken kap 5.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Uppsala, 2018-06-28

Torsten Livion
detaljplanechef

Sofie Rosell Güler
planarkitekt

Beslutad av plan- och byggnadsnämnden för:

- samråd
- granskning

2016-04-21

2017-11-23

Antagen av plan- och byggnadsnämnden:

2018-06-28

Laga kraft:

2018-10-08